Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטן!

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטלעכע טאָג - צייטונג

Nr. 222 (914 | Łódź, Wtorek 28 Września 1926 | פערטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג כ׳ תשרי תרפ״ז. | Nr. 222 (914

24 71 .טעל ,21 אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

די דעפּוטאַטן ווילען זיך נישט פונאַנדערגעהן

פּויערים-קלובען נעגען פונאַנדערלאָזען דעם סיים.

באַרטעל׳ס רעגירונג געבליבען ביים רודער, לויט ווילען פון מאַרשאַל פּילסודסקי

וואַרשע, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט אין דער עקסטרא-אויסגאַבע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" איז אין דרוסקעניק אָבגעהאַלטען געוואָרען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיטען מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער האָט אויסגעדריקט זיין ווילען אַז די ביז-איצטיגע רעגירונג פון פּראָפ. באַרטעל זאָל בלייבען אונגעענדערט ביים רעגירונגס-רודער.

ס׳איז אויך בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער סיים זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אויף דאָנערשטאָג דעם 30. ה. ח. און אין פאַל, ווען דער סיים וועט נישט בעשטעטיגען דעם קאַבינעט,— זאָל ער פונאַנדערגעלאָזט ווערען.

באַלד נאָך דער קאָנפערענץ אין דרוסקעניק מיטען מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט פּראָפ. באַרטעל אָנגעפרעגט די ביז-איצטיגע מיניסטאָרען, צי זיי זענען מסכים אָנצונעהמען צוריק די פּאָרטפעלען. אַלע מיניסטאָרען האָבען איינשטימיג אויסגעדריקט זייער גרייטקייט צו בלייבען אין דער רעגירונג.

באַלד דערנאָך האָט דער מלוכה-פּרעזידענט אונטערגעשריבען די נאָמינאַציע פון דעם אַלט-נייעם קאַבינעט.

6 אַ זייגער אין אָוונט האָבען אַלע מיניסטאָרען אין שלאָס אָפּגעגעבען די שבועה.

אַזוי-אַרום זענען אַלע פריהערדיגע מיניסטאָרען (די מיניסטאָרען מלאָדזשאַנאָווסקי און סויקאָווסקי איינשליסליך) געבליבען ביי׳ע הדער פון מלוכה. ס׳האָט זיך אָבער געשאַפען אַ לאַגע פון אַ שאַרפען קאָנפליקט צווישען סיים און דער רעגירונג.

* * *

שפּעטער, ווי די אויבענדערמאַנטע ידיעות זענען בעקאַנט געוואָרען אין די סיים-קולואַרען, האָט זיך געשאַפען דער איינדרוק, אַז דער סיים וועט אָנגעהמען די אויפפאָדערונג, וואָס די רעגירונג האָט איהם געוואָרפען, דהיינו: ער וועט קיין צוטרוי נישט אויסדריקען אפילו ער זאָל פונאַנדער געלאָזען ווערען.

באַלד נאָכמיטאָג איז אָבער קלאָהר געוואָרען, אַז קיין שום סיים-גרופּע וויל נישט איצט פיהרען קיין קאַמף מיט דער רעגירונג, ווייל — ס׳איז איצט נישט גינסטיג די צייט פאַר קיין נייע וואַהלען.

קודם-כל די פּויערישע פּאַרטייען טענה׳ן, אַז פאַר זיי איז איצט אומבקוועם די צייט פאַר נייע וואַהלען, מחמת די וועטערן זענען שלעכט, די קאָמוניקאַציע איז בעשווערט און די נעבעכ זענען גרויסע דאָס אַליך בעשווערט די וואַהל - אַגיטאַציע. (גאַנץ פיינע מאָטיווען אויף נישט צו וועלען פערלירען די בענקלעך...) בכלל זענען די פּויערים-פּאַרטייען גוטה צו שלום מיט דער איצטיגער רעגירונג.

אַז פאַר׳ן סיים האָט זיך געשאַפען אַ טראַגיש-קאָמישע לאַגע, בעווייזט דער פאַקט, וואָס מאַרשאַלעק ראַטאַי האָט געוואָרט אַ גאַנצען טאָג, אַז די רעגירונג זאָל איהם געבען אַ האָסער ס׳איז מעגליכקייט אָפּצורופען די זיצונג, אַז זי זאָל נישט פאָרקומען דאָנערשטאָג. די רעגירונג האָט, אפּגים, נישט געהאַט קיין חשק צו העלפען דעם סיים אַרויסקריכען פון דער בלאָטע.

די לאַגע איז דעם סיים-מאַרשאַלעק שפּעטער אַ ביסעל לייכטער געוואָרען, נאָכדעם ווי די בודזשעט-קאָמיסיע פון סענאַט האָט אויף דער היינטיגער זיצונג אָנגענומען דעם רעגירונגס-בודזשעט אָהן שום ענדערונגען. ס׳איז דעריבער מעגליך, אַז דער סענאַטאָרען-קאָנווענט, (וועלכער קומט זיך צונויף היינט, דינסטאָג, אָדער מאָרגען, מיטוואָך), זאָל אָפּרופען די סיים-זיצונג. אַזוי ווי, אָבער, אויף דער סיים-זיצונג געפינט זיך אויך די פראַגע וועגען ראַטיפיצירען דעם גאַראַנטיע-אָפּמאַך מיט רומעניען; און ס׳קען אויך געמאָלט זיין, אַז ס׳זאָל אַרויסשוואַמען די פראַגע וועגען צוטרוי אָדער אומצוטרוי פאַר דער רעגירונג,— האָפט מען נאָר אויף דער זיצונג פון סעניאָרען-קאָנווענט. ס׳איז אויך נישט אויסבעשלאָסען, אַז די רעגירונג אַליין וועט זיך ערשט וועלען פאַרשטעלען פאַר׳ן סיים אויף דער ווינטער-סעסיע, ווייל מיט דער דאָנערשטאָג׳דיגער זיצונג וועט געשלאָסען די הערבסט-סעסיע.

היינט האָט מאַרשאַלעק ראַטאַי אייַנגענומען פאָרשטעהער פון אַלע קלובען (ענדעקעס זענען נישט געקומען), די קלובען-פאָרשטעהער האָבען זיך אינפאָרמירט ביים מאַרשאַלעק וועגען זיינע פּלענער פאַר׳ן שליסען די סעסיע.

אין די סיים-קולואַרען האָבען זיך אויך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז די רעגירונג זאָל לויט אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט, שוין אויף דער נאָהנטער זיצונג פון סענאַט שליסען די סעסיע און דערמיט אַליין וועט שוין די דאָנערשטאָג׳דיגע סיים-זיצונג נישט פאָרקומען. דאָס זענען אָבער נאָר קלאַנגען.

לאָדזער אינדוסטריעלער זענען איינגעשפּאַרט

ווילען נישט נאָכגעבען די הוספה-פאָדערונגען און ווילען אויך נישט קיין אַרביטראַזש.

נעכטען איז אין אַרבייטס-מיניסטעריום פאָרגעקומען די קאָנפערענץ מיט די לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער און אַרבייטער-פאָרשטעהער, וועגען די אַרויסגעשטעלטע הוספה-פאָדערונגען. די קאָנפערענץ האָט נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַט.

(פּרטים — זעה אויף דער 4-טער זייט).

שטאַנד-געריכט איבער דעם סטודענט-באַנדיט זשאַבאָקליצקי.

פאַרמשפּט צו אייביגע שווערע טורמע.

וואַרשע, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז אין וואַרשאָווער קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער שטאַנד-געריכט איבער דעם ג. סטודענט זשאַבאָקליצקי, וועלכער איז בעפאַלען דעם וועקסעל-קאַנטאָר פון ה׳ טאַרנאָווניק אויף ניעצאַלאַ-גאַס.

ס׳זענען אויסגעהערט געוואָרען 23 עדות.

דאָס געריכט האָט זשאַבאָקליצקי׳ן פאַר׳משפּט אויף אייביגע שווערע טורמע און צו פערלירען אַלע רעכט.

בודזשעט-קאָמיסיע פון סענאַט

אָנגענומען דעם רעגירונגס-בודזשעט.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). נאָך אַ קורצער דיסקוסיע האָט די בודזשעט-קאָמיסיע פון סענאַט אויף דער נאָכמיטאָג-זיצונג אָנגענומען דעם בודזשעט-פּראָוויזאָריום פון דער רעגירונג אָהן שום ענדערונגען.

דער באַנדיט זשעלינסקי פערוואונדעט.

ער האָט זיך אָבער ווידער אַרויסגעדרעהט.

וואַרשאַ, 27 (טעלעפ. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די וואַרשאָווער פּאָליציי האָט בעקומען אַ ידיעה, אַז אין ראַדאָמער קרייז אָפּערירט די באַנדע פון באַנדיט זשעליגסקי.

ס׳זענען באַלד אַרויסגעשיקט געוואָרען פערשטאַרקטע אָפּטיילונגען און נאָך אַ לאַנגען קאַמף זענען 5 באַנדיטען געכאַפּט געוואָרען.

זשעלינסקי׳ן אַליין איז אָבער פאַרט געלונגען צו אַנטלויפען. ס׳פאַרהאַן אַ ידיעה, אַז ער איז אָבער בעת דער שיסעריי פערוואונדעט געוואָרען.

עקספּאָרט-טאַריף פון קויהלען געהעכערט מיט 20 פּראָצענט.

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער האַנדעלס-מיניסטער האָט פאַראָרדענט צו העכערען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר דער קויהלען-אינדוסטריע פון 1.10 פון אַ טאָן — אויף 3 זלאָטעס.

גלייכצייטיג איז געהעכערט געוואָרען. דער עקספּאָרט-טאַריף פאַר קויהלען אויף 20 פּראָצענט.

דאָס איז געשעהען צוליב דעם, וואָס די קויהלען-אינדוסטריעלער ערפילען נישט זייערע התחייבות׳ן לגבי דעם אינערליכען מאַרק.

אחרי מחלה כבדה וממושכה מתה עלינו בשנת הששים ותשע לימי חיי׳ אשתי היקרה אמנו, זקנתנו ופבתנו האהובה

נ״ע

חישא גאלדא אשת המורה ר׳ עוזר נ״י גראניץ

הלוי׳ תהי׳ היום, יום ג׳ ד׳ דחוה״מ״ס בשעה הראשונה אחרי הצהרים מבית האבל, רחוב פאָמאָרסקא 53.

משפחתה המתאבלת.

1178

מודעה מהראבינאט.

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז דאָס

שחט-הויז

פון שייבלערס מאַרק, יוליוס 38

איז שטענדיג אָפען אַ גאַנצען טאָג.

ועד הרבנים.

1173

אנקלאגעס געגען די מאנדאט-מלוכות
זאָלען בעטראַכט ווערען דורך דער פעלקער-ליגע.
שאַרפער מיינונגס-אויסטויש צווישען נאַנסען און דע-זשובענעל.

ג ע נ ף. (יט"אַ). די מאַנדאַט-קאָמיסיע פון דער פעלקער-ליגע האָט זיך פאַרנומען אויף איינער פון די לעצטע זיצונגען מיט דער פראַגע פון קאָנטראָלירען די טעטיגקייט פון די מאַנדאַט-מלוכות. פראָפ. נאַנסען האָט אָבגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע און האָט זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז די קאָמיסיע מוז בעטראַכטען אַלע בעריכטען און אַנקלאַגעס, וועלכע ווערען איהר צוגעשיקט וועגען דער לאַגע פון פערשידענע מאַנדאַט-לענדער. (למשל: ווען די יודען זאָלען זיך פערקלאָגען אויף ענגלאַנד, וועלכע האָט דעם מאַנדאַט איבער ארץ-ישראל; אָדער סיריען — אויף פראַנקרייך, א. אז. וו.). לאָרד ראָבערט סעסיל האָט אונטערגעשטיצט נאַנסענס פאָרשלאַג. דער וויצע-פאָרזיצער פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע פאַן-רעעס האָט ערקלערט, אַז די קאָמיסיע האָט דורכאויס נישט בדעה צו שאָדען דעם פרעסטיזש פון די מאַנדאַט-מלוכות, אָדער מאַכען זיי וועלכע עס איז שוועריגקייטען.

דער פערטרעטער פון פראַנקרייך דע זשובענעל, (געוועזענער אויבער-קאָמיסאַר פון סיריען), איז אַרויסגעטרעטען זעהר שאַרף געגען די פאָרשלאָגען פון פראָפ. נאַנסען און לאָרד סעסיל. אַזאַ מין פערטייטשונג פון דער קאָמפּעטענץ פון דער מאַנדאַטען-קאָמיסיע — האָט ערקלערט דע זשובענעל קאָן ברענגען צו שווערע רעזולטאַטען און אַריינברענגען אַ כאַאָס אין די בעראַטונגען פון דער קאָמיסיע און זאָגאַר אין פעלקער-בונד. דער אויפשטאַנד אין סיריען, האָט דע זשובענעל ערקלערט, איז טאַקע צוליב די פערהאַנדלונגען פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע נאָך פערלענגערט געוואָרען".

דער וויצע-פאָרזיצער פון דער מאַנדאַטען-קאָמיסיע פאַן-רעעס האָט אָפּגעענטפערט דערויף אויך אין אַ שאַרפען טאָן, און פראָטעסטירט געגען דעם, וואָס מען וואַרפט פאָר דער מאַנדאַטען-קאָמיסיע, אַז זי פערלענגערט קאָנפליקטען. די דאָזיגע קאָמיסיע, האָט פאַן-רעעס געזאָגט, האָט נישט נאָר דאָס רעכט נאָר אויך די פליכט צו קריטיקירען און בעטראַכטען די פעטיציעס, אפילו דאַן, ווען זיי שטאַמען נישט פון די מאַנדאַט-לענדער. אויב דאָס וועט נישט געשעהען האָט נישט קיין זין די גאַנצע אַרבייט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע.

דע זשובענעל האָט אָפּגעענטפערט אַ פּאָר ווערטער, אָבער שוין אין אַ מעסיגען טאָן, עס איז געשאַפען געוואָרען אַ רעדאַקציאָנס-קאָמיטעט אויף אויס-צוגלייכען די מיינונגס פערשידענהייטען און אָנצונעמען אַן אייניהייטליכע רעזאָלוציע

דייטש-פראנצויזישע פריינדשאפט
ווערט אַלץ נעהנטער.

ב ע ר ל י ן, 27. (אַ. ט. ע.) דעם 6. אָקטאָבער קומט לושער קיין בערלין און וועט אָנהויבען די פאָר-אונטער-האַנדלונגען וועגען פערשידענע ענינים, וואָס זענען נוגע דעם דייטש-פראַנצוי-זישען צוזאַמענבונד.

פון בערלין פאָהרט לושער קיין וויען.

שפאניש מיליטער אין מאראקא
זיך צעבונטעוועט געגען פרימע-דע-ריווערא.

פ אַ ר י ז, 27 (ספּ. טעל.) די היינטיגע פאַריזער אָוונעד-ציימונגען טיילען מיט פון טאַנזשער אַז דאָס שפאַנישע מיליטער וואָס געפינט זיך אין מעליל, האָט זיך צובונטעוועט און אָפיציעל ערקלעהרט, אַז זיי סאָלידאַריזירען זיך מיט דער אַקציע פון די שפאַנישע אַרטילעריע-אָפיצירען געגען פרימאָ-דע-ריווערא.

דאָס מיליטער פון מעליל האָט ערקלערט אַ באָיקאָט געגען אַלע פעראָרד-נונגען פון פרימא-דע-ריווערא

פ אַ ר י ז, 27. (ספּ. טעל.) „פיגאַראָ" מעלדעט, אַז אין סאַן-סעבאַסטיאַן האָבען זיך צונויפגענומע 5 פון די געוועזענע שפאַנישע פרעמיערען און בעשלאָסען, אַז אויפ'ן פאַל, ווען די רעוואָלוציע געגען פרימאָ-דע-ריווערא זאָל זיך פערברייטערען, — וועלען זיי איבערנעהמען די מאַכט.

רוסיש-אזיאטישע באנק — באנקראט.

פ אַ ר י ז, 27. (פּאַט). „מאַטען" טיילט מיט פון שאַנכאַי, אַז די דאָרטיגע פיליע פון דער רוסיש-אַזיאַטישער באַנק האָט באַנקראָטירט.

די חובות פון דער באַנק בעטרעפען אַ מיליאָן פונט שטערלינג.

אן'אראבשער נאציאנאליסט בעשטימט אויף א רעגירונגס פאסטען.

ירושלים, דער געוועזענער סעקרעטאר פון [?]אַראַבישען עקזעקוטיוו אין ארץ-ישראל, סאַקאַטיני, איז בעשטימט געוואָרען אַלס רעפערענט אין ערציהונגס-דעפּאַרטאַמענט פון דער ארץ-ישראל רעגירונג. (י. ט. א.)

א אנפאל פון אראבער אויף יודישע יונגעלייט
דערפון זאָל זיך האָבען גענומען די ידיעה וועגען בלומרשטען פאגראם אין ירושלים.

י ר ו ש ל י ם. (י.ט.א. דער „פאַלעסטיין-ביולעטין" טיילט מיט, אַז ערב ראש השנה איז אַ גרופּע אַראַבער, וועלכע זענען קענטיג געווען אביסעל בגלופין, אָנגעפאַלען אויף אייניגע יודישע יונגעלייט, וואָס האָבען שפּאַצירט ביים קינאָ „ציון" און זיי געשלאָגען מיט שטעקענס. דורכגעהער זענען געקומען צו הילף די יונגעלייט, און דאַן האָט איין אַראַבער אַרויסגענומען אַ רעוואָלווער און אויסגעשאָסען פיר מאָל, איין קויל האָט פערוואונדעט אַ יודישען יונגערמאַן אין האַנד. די אַראַבער זענען דאַן ענטלאָפען. וועהרענדיג נאָכגעיאָגט דורכ'ן פובליקום און פּאָליציי. צוויי אַראַבער איז געלונגען צו פערהאַלטען. איין יודישער יונגערמאַן איז פערוואונדעט געוואָרען אין קאָפּ דורך אַ קלאַפּ מיט אַ גראָבען שטעקען, אַ צווייטער איז פערוואונדעט געוואָ"ען מיט אַ מעסער אין זייט. די פערוואונדעטע האָט מען אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל.

ווי עס ווייזט אויס, האָט דער דאָזיגער קליינער אינצידענט געדינט אויף פערשפרייטען אויף דער וועלט אַ ידיעה וועגען אַ פּאָגראָם אין ירושלים.

הינטער די קוליסען פון מאגדע-בורגער פראצעס.

ב ע ר ל י ן, (י. ט. א.) פון מאַגדע-בורג מעלדעט מען, אַז די אויספאָרשונג געגען דעם קרימינאַל-קאָמיסאַר טענהאלט, וועלכער האָט פּרובירט פאַלש בעשולדי-גען דעם יודישען פאַבריקאַנט האַאַס, האַלט ביים פערענדיגט-ווערען. געגען דעם קאָמיסאַר וועט פערפיהרט-ווערען אַ דיסציפלינאַר אויספאָרשונג. מען ער-וואַרט אויך, אַז דער פּראָצעס, וואָס האַאַס האָט פערפיהרט געגען דעם מער-דער שרעדער צוליב דער פאַלשער בע-שולדיגונג וועט ממילא אַרויסווייזען, ווער עס האָט פּ'אָבירט אַריינציהען האַאַס'ן אין דער אַפערע פון שרעדער'ס מאָרד.

ווייטער מעלדעט מען פון מאַגדע-בורג, אַז דער מערדער שרעדער, וואָס איז פעראורטיילט-געוואָרען צום טויט, האָט אויפגעפאָדערט זיין אַדוואָקאַט אָנ-צוגעבען אַן'אַפּעלאַציע געגען דעם אור-טייל. מיט וואָס די אַפּעלאַציע וועט מאָטיווירט ווערען איז נאָך נישט בע-וואוסט.

א הלואה פון 2 מיליאן פונט
וועט עסטלאַנד בעקומען פון דער פעלקער-ליגע.

ג ע נ ף, 27 (אַ. ט. ע.) ווי מ'גיט-איבער, וועט אויף דער דעצעמבער-זיצונג פון דער פעלקער-ליגע צוו. אַגדערען בעטראַכט-ווערען די פראַגע וועגען געבען עסטלאַנד אַ הלואה אין דער גרויס פון 2 מיליאָן ענגלישע פונט.

די גרעסטע טייל פון דער הלואה וועלען דעקען ענגלישע פינאַנסיסטען. פאַר דער הלואה וועט זיין פעראַנטוואָרטליך די פעלקער-ליגע.

א צימער
צו דינגען ביים ווירט, עווענטועל ביי אַן'אָרענטליכע פאַמיליע, מיט דורכאויס בעזונדערן איינ-גאַנג, אין דער געגענד פון ביי-שטאָט ביז צעגעלניאַנאַ אויך אין די קווער-גאַסען, פאַר אַ צוקונפט. פאַר-פאָלק אָהנע קוך-בענוצונג ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפערטען אין אדמיני. פאַר M. J.

היילפעדאגאגישע קורסען
פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען
Dr. med. A. SZMIRGELD
נערווען-אַרצט. 1747
CEGIELNIANA 6.
איינשרייבען קאָן מען זיך יעדען טאָג פון 6 ביז 7 אָוונד.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
פּערזענליכע שטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5–7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. JAKÓB KON
אָרדינאַטאָר פון שטעטישען שפּיטאָל. אַהיימגעקומען
צוריקגעקעהרט.
שענקעוויטש 18, טעלעפאָן 37-62.
אין די לעטשניצע אויף זאַכאָדניאַ 27 (רוג קאָנ-סטאַנטינער) פון 5 ביז 6 נאָכמ. 293

Dr. med. Braun
פּאָלודניאָווע 23, טעל. 40-26
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר אויספאַל.)
נעהמט אָן פון 9–12 און פון 5–8 אָוונד.

פעראיין פון יודישע פאלקס-שולען און פאר-שול-ערציהונג
אין לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 11, טעל. 34-13
גיט צו וויסען, אַז ס'ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען פון קינדער פון 4 יאָהר אָן
אין דער **העברעאישער פרעבעל-שולע**
די פרעבעל-שולע, וואָס וועט געפיהרט ווערען אויף אַ מוסטערהאַפטען אופן דורך ערפאַהרענע פרעבעליסטינס, וועט זיך געפינען אין אַ פּאַסיגען לאָקאַל אויף שעגקעוויטשאַ 5/3.
די לימודים הויבען זיך אָן באַלד נאָך יום-טוב.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין קאַנצעלאַריע פון פעראיין, פּאָלודניאָוואַ 11, פון 9–1 נאָכמ. 1156

אזהרה!
אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין לאָדז געפעל-שטע ווייַנען מיט מיינע עטיקעטען, מאַך איך בעקאַנט דער ג. קונדשאַפט, אַז מיינע וויינען בעקומט מען אין פאָלגענדע געשעפטע:
ל. שיינביין, נאַוואָמיעסקאַ 27
מ. פאגעלמאן, צעגעלניאַנאַ 42
ע. מ. סאוויצקי, בזשעזשינער 21
מיט אַכטונג **א. נ. ליבערמאן,**
וואַרשאַ, פראַנציסקאַנער 19. 1181
בעמערקונג: יודען, נאָר אין די אויבענדערמאָנטע געשעפטען קאָנט איהר בעקו-מען די אָריגינעלע ליבערמאַנ'ס ווייַנען.

קומט און איבערצייגט אייך!
אַלער אַרט ביטעס, פּאַראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס אין אַלע גערינכטס,- פינאַנס,- אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ
„פּאלאניא" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שוויצער איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָ-טעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראייגען צאָהלען 25% ביליגער.

הסתדרות „בנות אגודת ישראל"
לאָדז, פּעטריקאָווער 33—זאַכאָדניאַ 66
גרינדעט אין אייגענעם לאָקאַל
1) אומזיסטע „בית יעקב"-קורסען
פאַר קינדער. מיידלעך פון 10—14 יאָהר אין די נאָכמיטאָג-שעה'ן. דאָס לערן-פּראָגראַם נעמט אַרום יודיש, העברעאיש, לעזען און שרייבען, ראַכנען, תנ"ך, יודישע געשיכטע, דינים, א.אַז.וו. פולשטענדיג בחנם!
איינשרייבונגען יעדען טאָג פון 6—8 אָוונד אין סעקרע-טאַריאַט, זאַכאָדניאַ 66.
2) אָוונד-קורסען פאַר דערוואַקסענע
אויף העברעאיש, יודיש, דייטש, ענגליש, בוכהאַלטעריע, הויז-היגיענע און היימישע מעדיצין, ווי אויך תנ"ך און אַלערליי יודאַאיסטישע געגענשטענדען.
צוגענגליכע פּרייזען!
איינשרייבונגען יעדען טאָג פון 6—8 אָוונד.
זונטאָג, דעם 10. אָקטאָבער הויבען זיך אָן די למודים. 1691

Dr. J. HERSZFINKIEL
Zawadzka 5, tel. 11-87.
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
איז צוריקגעקעהרט.

Dr. PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט – זאַוואַדזקאַ 2, טעל. 25-38.
וועגערישע- און האָר- הויט- קראַנקה מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען. – נעמט אָן 9–1, 4–8 אָוו., דאַמען: 4–5

Dr. med. S. NIEWIAŹSKI
הויט- און ווענערישע קראַנקה, מענער-שוואַכע
נעהמט אָן פון 5 ביז 8 נאָכמיטאָג
שענקעוויטשאַ 34.

Dr. med. Ludwik Rapeport
Pr. Narutowicza 25 (Dzielna)
Telefon 44-0 1000
ספּעציאַליסט פאַר ניִרען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

לאדז.
28. סעפטעמבער 1926

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
28. סעפטעמבער 1926

בלויז אויף גליק קען מען נישט בויען.

דער אפיציעלער אפטימיזם און דיווירטשאפטליכע לאגע אין פוילען.

אין זיין עקספאזע ביי דער בודזשעט-דעבאטע איז מיניסטער קלארנער גע-ווען זעהר אפטימיסטיש און האט אויס-בעדריקט די זיכערקייט, אז דער בוד-זשעט קען פערגרעסערט ווערען, אז דאס איבערשטייגען דעם בודזשעט איז נישט געפעהרליך פאר אונז און אז דער עודף וועט לייכט געדעקט ווערען.

פון וואנען עס נעהמט זיך קלארנער'ס אפטימיזם איז אונז שווער צו דער-געהן, איינס איז אבער קלאר, אז די איצטיגע ווירטשאפטליכע לאגע פון פוילען גיט נישט דערצו דערוויל קיין שום בערעכטיגונג. נאכדעם ווי גראבסקי'ס ווענען וואס זענען געשטיצט בעוועזען אויף „ס'וועט שוין ווערען" האבען אריינגעברענגט פוילען אין א קא-טאסטראפע, האט מען געקענט און גע-מוזט דערווארטען, אז דער נייער פינאנץ מיניסטער וועט זיך מעהר אויף אזעלכע דרכים נישט לאזען, הגם ער איז געווען אמאל וול. גראבסקי'ס א באהענטער תלמיד (זיין געהילף) און זיך אפשר אנגעזאפט מיט זיין אפיציעלען אפטימיזם.

לאמיר נאר א קוק טון, ווי האלט עס מיט אונזער ווירטשאפט: פאר די ער-שטע 7 חדשים פון 1926 האט אונזער עקספארט בעטראפען 694,6 מיליאן זל. און דער אימפארט 417,7, אלזא דער רעזולטאט איז—א פאזיטיווער עודף אינ'ם האנדעלס-בילאנס פון העכער א דריטעל — פון 277 מיליאן זלאטעס. (פאראיאהרען האט דער אימפארט בע-טראפען פאר דער זעלבער צייט 1,229,5 מיליאן זלאטעס, דער עקספארט — 717 מיליאן) לאמיר פערגלייכען די דאזיגע ציפערן. פון ערשטען בליק האט זיך די לאגע ביי אונז שטארק געבעסערט. עס איז אבער ווייט נישט אזוי. די דאזיגע גינסטיגע לאגע האט זיך געשאפען דורך א רייהע שארפע מיטלען, פון איין זייט — פראטעקציאנס - סיסטעם לטובת דער ארטיגער אינדוסטריע, פון דער צוויי-טער זייט — די אויסערגעוועהנליכע פערמינדערונג פון דער אינערליכער קאנסומציע.

אונזער בעפעלקערונג איז פער-ארימט געווארען און איז פשוט נישט געווען אימשטאנד צו פערברויכען אזוי פיל, ווי פריהער. אזוי זעהען מיר, אז ס'האט זיך פערקלענערט דער אימפארט נישט נאר פון פערטיגע ארטיקלען נאר אפילו פון רויה-מאטעריאלען און מא-שינען: פון בוימוואל פון 116 אויף 71 מיליאן, וואל פון 70 אויף 25 מיליאן, מאשינען פון 69 אויף 26 מיליאן, אלץ ארטיקלען, וואס זענען נישט פערטוישט געווארען מיט דער אינלענדישער פרא-דוקציע ד. ה. אז פשוט דער פער-ברויך האט זיך פערקלענערט, ווייל די בעפעלקערונג איז פעראריימט געווארען און איז נישט בכח א זוי פיל צו קאנסו-מירען, ווי פריהער. ווי נאר די עקאנא-מישע לאגע פון דער בעפעלקערונג וועט זיך פערבעסער'ען און די בעפעל-קערונג וועט אנהויבען צו קאנסומירען, וועט זיך פערגרעסערען דער אימפארט און נישט נאר פון רויה מאטעריאלען, נאר אויך טיילווייז פון פערטיגע סחורות און לוקסוס ארטיקלען.

ווי זעהען מיר אויס מיט'ן עקספארט? טראץ דער גינסטיגער סיטואציע אויפ'ן וועלט-מארק, טראץ דער רעלאטיוו גרוי-סער גערעטעניש און גוטע פרייזען אויף תבואה, האט דער עקספארט נישט דער-גרייכט ביז צום פאראיאהריגען אומ-פאנג (פאראיאהרען 717 מיליאן, היי-יאהר — 694) ס'האט זיך פערגרעסערט דער עקספארט פון לאנדווירטש. אר-טיקלען פון 141 אויף 219 מיליאן און רעו-מאטעריאל פון 153 אויף 143 מל. זל. דערפאר אבער איז געפאלען דער עקספארט פון געהילץ, מעטאל אויסאר-ביימונגע טעקסטיל א. אנד.

מ'קען נישט לייקענען, אז די פער-ספעקטיוועו פונ'ם עקספארט זענען גינסטיגע אין פיל הינזיכטען. ס'זענען פאר דער צייט געשלאסען געווארען פיל האנדעלס - אפמאכען, וואס וועלען שאפען א גינסטיגע מעגליכקייט פאר אונזער עקספארט, ס'האלט פאר האנ-דעלס-אפמאכען מיט דייטשלאנד, צוליב וואס ס'וועט אויפהערען אונזער ווירט-שאפטליכער קריג און אונזער עקספארט וועט פון דעם געניסען. דער תבואה-עקספארט וועט אריינברענגען היי-יאהר פיל מעהר ווי פאראיאהרען, ווייל די פרייזען זענען היי-יאהר העכערע און ס'וועט זיין א מאנגעל אויפ'ן וועלט-מארק פון תבואה. אבער הייגט צו טאג איז אונזער ווירטשאפטליכע סי-טואציע נאך ווייט נישט קיין פויגעלדיגע.

די עקאנאמישע לאגע פון דער בע-פעלקערונג האט זיך עטוואס געבעסערט און די קאנסומציע פון דער אויסגע-הונגערטער בעפעלקערונג איז דערווייל א ביסעל אויסגעוואקסען, דער האנדעל האט אויסגעלעבט, דער געלד-אומלויף האט זיך פערגרעסערט און ס'איז א ביסעל לייכטער געווארען צו אטעמען, אבער דאס לעבען איז נאך ווייט נישט סטאביליזירט (א סימן די וואקסענדע פרייזען - שטייגערונג, די טייערונג פון לעבענס-אויפענטהאלט). קיין קאנטראקט מיט קוק'ן (דעם פיהרער פון די ענג-לישע גרובען-ארבייטער) אז דער קויה-לען-שטרייק וועט זיך פערציהען אין דער אונענדליכקייט האט מען נישט גע-מאכט, און קיין שום זיכערקייט אין א ווייטערער בעסערונג און אפילו אז די לאגע וועט אנהאלטען אזוי, ווי איצט, איז נישטא.

פון וואנען זשע וועט מען ציהען נייע שטייערען, פון וואנען-זשע וועט מען דעקען א פערגרעסערטען בודזשעט? פון וואנען שטאמט דער אפטימיזם?

אין די ערשטע וואכען פון דער מאי-רעגירונג' האט מען זי גערופען די רע-גירונג פון גליק און ערפאלג, אבער אויף דעם אליין קאן מען קיין מלוכה-בודזשעט און קיין מלוכה-פינאנץ-פאלי-טיק נישט בויען.

א. נ.

„די פערשווערונג" נעגען פוילען.

סטאניסלאוו גראבסקי נעהמט ראס ווארט.

אונזער אלט-בעקאנטער בילדונגס-מי-ניסטער סטאניסלאוו גראבסקי האט זיך שטארק פערבענקט צו דער עפענטליכ-קייט און איז דעריבער אין נעכטיגען נומער פון „דווא גראשע" ארויס מיט אנ'ארטיקעל. אינ'ם דאזיגען ארטיקעל מישט צונויף דער געוועזענער מיניס-טער פון בילדונג אין איין קעסעל אריין די פ. פ. ס., וויזוואלעניע, דאמבסקי'ן, ברילי'ן, יודען, פראגרעסיווע פרעסע, די מיליטערישע קאנספיראציע פון די פיל-סודטשיקעס, „סטוזשעלעץ" א. א. וו. אט די אלע אויסגערעכנטע האבען לויט דער מיינונג פון סט. גראבסקי'ן שטענ-דיג געארבייט אבצורייסען פון פוילען לעמבערג, ווילנא, אבגעשאפט דאס פוי-לישע שול-וועזען אויף די קרעסען און עס פערביטען מיט א פרעמד שול-ווע-זען און געוואלט מאכען פון פוילען א פויליש - יודיש - אוקראאיניש -ווייטרוסיש-דייטשע מלוכה. דאס איז געווען, שרייבט גראבסקי, אין אנהויב פון דער פוילי-שער מלוכה און אויך איצט האט די גאנצע אויסגערעכנטע מאפאנעריע, וואס אונטערשטיצט די איצטיגע רעגי-רונג, גענומען אויף זיך די מיסיע צו מאכען פון פוילען א נאציאנאליטעטען-מלוכה און אבנעהמען די סובערעניטעט פון די פאליאקען.

סט. גראבסקי ענדיגט מיט פאלגענדע ווערטער: מיט דעם לאזונג פון א שטאר-קער אויפפיהרונגס - מאכט פערשטעלט מען די אייגענטליכע אויפגאבען, וועל-כע זענען: אפשאפען דעם ווילען פון פוילישען פאלק פון דער ווירקונג אויף דער מלוכה-פאליטיק און אפנעהמען דעם פוילישען פאלק יעדע פאליטיש-רעכטליכע בערייטונג.

דער ע-שטער שריט צו דעם האט גע-זאלט זיין: „צו צוברעכען דעם ווילען פון דער פוילישער מעהרהייט אין סיים און אוועקשטעלען אויף זיין ארט דעם ווי-לען פון דעם אומבערעכנטען ריזיקאנט דעם ווילדען געניוס, ווי ער רופט זיך אליין אן (דאס מיינט מען פילסודסקי'ן די רעד.) אין זיין נאמען וועט הערשען אין פוילען (אליין איז ער צו גרויס, כדי זיך צו פערנעהמען מיט טאג-טעג-ליכע פראגען פון מלוכה - לעבען) די "ברידער" פוילישע און נישט-פוילישע אונטער'ן צייכען פון דריי-עק און קעל-ניע".

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אווענד צו קליניק-פרייזען. פון
31 גראנסקא 31.

די רענאמירטע שולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

7-קלאסיגע
שולע
פון
פ. קאצענעלזאן
נאחומאב
נייגאס 6
צווישען נאוואמייסקא און ווסכאדניא.

עס ווערען אנגענומען אין אלע קלאסען אין עלטער פון 7 ביז 14 יאהר
שילער און שילערינס.
א ספעציעלער פארבערייטונגס-קלאס פאר ענטוויקעלטע 6-יעהריגע קינדער. א גרויסער פראגראם פון העברעאיש און רעליגיעזע יודישע לימודים. די למודי קודש ווערען געלערנט אונטער דער הנהלה און השגחה פון בערי: המטע"ן אלטען לטדן
ר' בנימין יעקב קאצענעלזאן.

ביי דער שולע עקזיסטירט פאר קינדערלעך פון 3 ביז 6 יאהר
א פרעבעל-שולע / Freblówka
פוילישע און העברעאישע לידער און לייכטע געשפרעכען.
גימנאסטיק מיט מוזיק. ■■■ רימישע טענץ. ■■■ האנד-ארבייט.
אנפאנגס-לעהרע פון לעזען, שרייבען פויליש און עברי (דאווענען).

נאכמיטאג-שולע 50% ביליגער.
נאכמיטאג - פרעבעלשולע.
979

איינשרייבונגען פון ר"ח אלול טעגליך פון 11 ביז 1 און פון 5 ביז 7 אווענד.

פארוואס איז אזוי שלעכט אין אונגארן?

אונגארישע מיניסטארען וועגען דער יודישער פראגע אין אונגארן און וועגען „נומערוס קלאוזוס".

(א בריף פון בודאפעשט צום „נייעם פאלקסבלאט").

דער דירעקטאר פון ניו-יארקער יט"א ה' יעקב לאנדוי, וועלכער ווײלט איצט אין אונגארן, האט אבגעהאלטען לענ-גערע געשפרעכען מיט פערשידענע אונגארישע מלוכה לייט וועגען דער יודען-פראגע און „נומערוס קלאוזוס" אין אונגארן.

דער אונגארישער בילדונגס-מיניסטער גראף קלעבעלסבערג האט ערקלערט דעם ה' לאנדוי, צווישען אנדערן, פאלגענדעס:

דאס געזעץ וועגען „נומערוס קלאו-זוס" איז בלויז א פאריבערגעהענדער מיטעל, דאס איז געשעהן נישט בלויז צוליב רעליגיעזע טענדענצען, נאר אויך צוליב סאציאל-פאליטישע סיבות. אונ-גארן האט צוליב דער מלחמה פערלוי-רען צוויי דריטעל פון איהר טעריטאריע און די בעפעלקערונג האט זיך פער-קלענערט פון 21 מיליאן נפשות אויף 8 מיליאן. טויזענדער בעאמטע, דאק-טוירים, אדוואקאטען האבען פערלוירען זייער ברוט. אזוי ארום איז ענטשטא-נען א גרויסער איבערפלוס פון אינטע-ליגענטע קרעפטען און דאס האט גע-צוואונגען אנצונעמען געוויסע סאציאל-פאליטישע פערהיטונגס-מיטלען.

ווען די לאגע וועט זיך פערבעסערן, דאן וועט מען אויך קאנען קלערען וועגען ענדערען דאס געזעץ פון „נו-מערוס קלאוזוס".

איך מוז נאך צוגעבען — האט נעענ-דיגט זיין געשפרעך גראף קלעבעלס-בערג — אז די דאזיגע פראגע קאן נישט ערלעדיגט ווערען אונטער וועלכען עס איז דרוק פון אויסלאנד. יעדע איינטער-ווענץ פון אויסען וואלט נאר געווען שעדליך".

דער מיניסטער פאר געזעלשאפטליכע שוץ און וויצע פרעמיער דר. יאזעף פאם האט ערקלערט אין א לענגערען געשפרעך מיט ה' לאנדוי פאלגענדעס:

„נישט קוקענדיג אויפ'ן עקאנאמישען קריזיס, וואס איז א רעזולטאט פון דער מלחמה, צוויי רעוואלוציעס און איג-פלאציע, פערבעסערט זיך בעדייטענד די לאגע אין אונגארן: די אמאליגע צאל - איינהייט פון דער געוועזענער אונגארישער מאנארכיע מיט איהרע 50 מיליאן איינוואוינער איז איצט צו-שפליטערט געווארען אויף 5 פערשידע-נע סיסטעמען; מיר האבען פערלוירען דעם צוטריט צום ים, מיר זענען גע-צוואונגען איינפארטירען רויה - מאטער-יאלען פון אויסלאנד, נישט האבענדיג די פריהערדיגע מעגליכקייט אפצו-זעצען אונזערע פראדוקטען אין לאנד. אבער דאך איז אונז בעלונגען צו סטא-ביליזירען אונזער וואלוטע און איינ-צוארדנען די ווירטשאפטליכע פערהעלט-נישען אין לאנד. אין דער דאזיגער ארבייט נעהמען די יודען א גרויסען אנטייל; זיי בעטייליגען די מעציהונגען מיט די פינאנציעלע קרייזען אין אויס-לאנד, וואס זענען איבערגעריסען גע-ווארען בשעת דער מלחמה, זיי בעטיי-ליגען זיך אין א גרויסער מאס אין האנדעל און אינדוסטריע פון לאנד".

א בערגעהענדיג צו די סיבות פון דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג אין אונ-גארן, האט דער מיניסטער פאס געזאגט: „די סיבות, וואס האבען גורם געווען צו דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג אין אונגארן זענען פאלגענדע: ערשטענס, האבען די יודען א צו גרויסען אנטייל אין האנדעל און אינדוסטריע. צוויי-טענס זענען בשעת דער מלחמה אנגע-קומען אין אונגארן זעהר פיל פרעמדע יודישע עמיגראנטען און היימלאזע און די אונגארישע יודען האבען גארנישט פראבירט זיך ענטגעגענשטעלען (?) נעגען דעם; די נישט יודישע בעפעלקערונג האט נישט געקענט זיך בעציהען מיט דער זעלבער סימפאטיע צו די פרעמדע אנגעהעריגע יודען, ווי דאס האט גע-טון די יודישע בעפעלקערונג און צוליב דעם האט זיך אויך פערשטארקט דער אנטיסעמיטיזם: דריטענס, נעמען די יודען צו פיל אנטייל אין די ראדיקאלע לינקע פארטייען. עס איז אמת, אז יו-דען געפינען זיך אין אלע פארטייען. אבער אין קיין שום פארטיי איז נישטא אזוי פיל יודען צווישען די פיהרער, ווי ביי די ראדיקאלע.

פונדעסטוועגען, האט דער מיניסטער פערענדיגט — האף איך אז צוגלייך מיט דער ווירטשאפטליכער פערשטארקונג פון אונזער לאנד, וועט אויך צושטאנד קומען דאס שלום דיגע צוזאמענלעבען פון יודען מיט אונגארן, אזוי ווי דאס איז געווען אין די פריהערדיגע יאהרען.

(י. ט. א.)

אין אונזערע דרכים...

פון יודישען לעבען אין כינעזישען כארבין.

כארבין, (י.ט א.) די העכערע כי-נעזישע מאכט אין כארבין האט ענט-זאגט צו בעשטעטיגען דעם סטאטוט פון דער כארבינער יודישער קהלה און פער-ארדנעט, אז די קהלה-פערוואלטונג זאל זיך פונאנדערלאזען.

איינער פון די הויפט-מאטיווען אויף וועלכע די כינעזישע עקזיסטענץ-מאכט ווייזט אן בעשטעהט אין דעם, וואס אין כינא וואו די בירגער פון אנדערע לענ-דער האבען נישט קיין עקסטע-ימעריא-לע רעכט. איז נישט דערלאזבאר צו עקזיסטירען א פעראיין, וועלכער זאל פעראייניגען אלע יודישע אינסטיטוציעס און ארויפלעגען א שטייער אויף איה-רע מיטגלידער. לויט די בעגריפען פון דער כינעזישער מאכט איז א יודישע קהלה „ש מלוכה אין א מלוכה".

די אלע אינסטיטוציעס, וועלכע זע-נען געווען אנגעשלאסען אן דער קהלה האבען דערלאנגט באזונדערע סטאטו-טען צו לעגאליזירען זיי אלס זעלבסט-שטענדיגע פילאנטראפישע ארגאניזא-ציעס.

די כינעזישע מאכט האט פערמאכט די יודישע מוזיקאליש-ליטעראריש-דרא-מאטישע געזעלשאפט, וועלכע האט עק-זיסטירט 18 יאהל און האט געהאט אנ'-ערלויבניש נאך אין דער צייט פון צא-ריזם. די אנגעוויזענע געזעלשאפט האט געהאט א רייכע יודישע ביבליאטעק, און האט אויסגעהאלטען אין איהר צייט א רייה קולטור-אינסטיטוציעס.

די תבואה אין די יודישע קאלאניעס

מאסקווע. (י.ט.א.) היי-יאהר וועט פון די פעלדער פון די יודישע ישובים ארונגענומען ווערען ביז 3 מיליאן פוד ברויט. די גערעטעניש פון קארן דער-גרייכט דורכשניטליך ביז 80 פוד פון א דעסיאטין, ווינטער-ווייץ פון 120 ביז 200 פוד פון א דעסיאטין. 425 טויזענד דעסיאטין ערד איז אויסגעטיילט געווא-רען פאר ישובים.

נייער פאָלקסבלאַט
28. סעפּטעמבער 1926

דאס לאדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
28. סעפּטעמבער 1926

סעפּטעמבער
זון-אויפגאַנג 5.25
זון-אונטערגאַנג 5,28
לענג פון טאָג 13

28
דינסטאָג
כ
תשרי תרפ"ז

טעקסטיל-אינדוסטריעלער ווילען נישט נאָכגעבען די אַרבייטער-פאָדערונגען.

זיי בעשטעהען אויך נישט אויף קיין אַרביטראַזש.

די קאָנפערענץ אין אַרבייטס-מיניסטעריום האָט זיך געענדיגט מיט גאָרנישט.

נעכטען איז אין וואַרשאַ פאָרגעקומען די קאָנפערענץ אין אַרבייטס-מיניסטעריום צווישען פאָרשטעהער פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער מיט די דעלעגאַטען פון די טעקסטיל-אַרבייטער-פעראיינען, ביי דער מיטבעטייליגונג פון אַרבייטער דעפּוטאַטען.

לויט דעם פאָרשלאַג פון הויפּט-אַרבייטס אינספעקטאָר ה' קלאָט, זענען צום ערשט פאָרגעקומען בעזונדערע קאָנפערענצען פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער מיט די אינספעקטאָרען און בעזונדער מיט די אַרבייטער-פאָרשטעהער.

אויף דער קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער האָט דער הויפּט-אַרבייטס-אינספעקטאָר ה' קלאָט פאָרגעשטעלט די פאָדערונגען פון די אַרבייטער און דעם פערלאַנג פון די אַרב.-דעפּוטאַטען, אַז די רעגירונג זאָל אינטערווענירען, כדי נישט צו דערלאָזען צו אַ שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, ווייל די אַרבייטער קלאָגען זיך, אַז די פערדינסטען זענען מיט 100 פּראָצ. קלענער אין פערגלייך צו די אויסרעכנונגען פון סטאַטיסטישען אַמט.

אין נאָמען פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער האָט אָנגעוויזען ד"ר באַרטשינסקי, אַז שוין די פריהערדיגע הוספה פון 12 פּראָצ. האָט געשטעלט אין געפאַהר די לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע. אַ נייע הוספה וואָלט די טעקסטיל-פּראָדוקציע נאָך פערטייערט, וואָס וואָלט ממילא אונמעגליך געמאַכט צו אַרבייטען פאַר'ן עקספּאָרט, וועלכער איז איצט מעגליך צוליב דער ביליגקייט פון אונזער פּראָדוקציע אין פערגלייך צו דער אויסלענדישער.

צוליב דעם, ערקלערט ד"ר באַרטשינסקי, איז נישט מעגליך נאָכצוקומען אַ צט די פאָדערונג פון די טעקסטיל-אַרבייטער. ד"ר באַרטשינסקי שלאָגט ווייטער פאָר די אַרבייטער, אַז אויב זיי ווילען מעהר פערדינען, זאָלען זיי זיך אָפּזאָגען פון 8 שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג.

דער הויפּט-אַרבייטס-אינספעקטאָר האָט די מאָטיווירונג פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער באַלד איבערגעגעבען דעם אַרב.-מיניסטער, וועלכער האָט ערקלערט, אַז צוליב דער דראָהענדער שטרייק-סיטואַציע זאָלען די אינדוסטריעלער איינגעהן אויף אַנ'אַרביטראַזש.

ד"ר באַרטשינסקי האָט אויף דעם געענטפערט, אַז צוליב דעם, וואָס אַנ'אַרביטראַזש וועט סוף כל סוף פאָרלעגען וועלכע ס'איז הוספה פאַר די אַרבייטער, וואַרפט ער דעריבער אָפּ אויך דעם פאָרשלאַג וועגען אַנ'אַרביטראַזש.

נאָך דער קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער האָט דער אַרב.-מיניסטער קאָנפערירט מיט די אַרבייטער-פאָרשטעהער, און זיי איבערגעגעבען די אָפּזאָג-מאָטיווען פון די אינדוסטריעלער, ווי אויך דעם מינ. פאָרשלאַג וועגען אַנ'אַרביטראַזש

די אַרבייטער-פאָרשטעהער האָבען זיך אויך בעקלאָגט אויף נאָך אַ רייהע עוולות, וועלכע ווערען געגען זיי בעגאַנגען מצד די אינדוסטריעלער, ווי: דאָס פערגוואַלטיגען דעם 8-שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג, דאָס בעשעפטיגען יוגענדליכע א. אַנד.

צום סוף האָבען די אַרבייטער פאָרשטעהער ערקלערט, אַז זיי זאָגען זיך נישט אָפּ פון די אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען און זיי וועלען זיך אין לאָדז בעראַטען וועגען דעם אופן, ווי אַזוי ווייטער צו האַנדלען.

דער אַרבייטס-מיניסטער האָט צום סוף ערקלערט, אַז אויב ס'וועט נישט קומען צו קיין אויסגלייך, פאַלט די פעראַנטוואָרטליכקייט אויף די פאַבריקאַנטען, וועלכע ווילען נישט איינגעהען אויף קיין אַרביטראַזש.

צוטריבען דעם מיטינג פון דעפּ. סאָכאַצקי.

(–) זונטאָג האָט אויף שייבלער'ס מאַרק געזאָלט פאָרקומען אַ מיטינג אויף וועלכען ס'האָט געזאָלט אויפטרעטען דעפּ. סאָכאַצקי. באַלד ווי ער האָט זיך בעוויזען אויף דער טריבונע איז אָנגעקומען אַנ'אָפּטיילונג רייטער-פּאָליציי און האָט צוטריבען די פערזאַמעלטע, די וואָס האָבען אַרויסגעוויזען אַ ווידערשטאַנד זענען אַרעסטירט-געוואָרען.

דעפּ. סאָכאַצקי האָט אַ פּאָר מאָל געפּרובט רעדען אויף אַנדערע ערטער אָבער די פּאָליציי האָט נישט דערלאָזט דערצו. ס'זענען אַרעסטירט-געוואָרען 27 פּערזאָן.

גלײַכדעם איז דעפּ. סאָכאַצקי אַוועקגעפאָהרען אויף ריימאָנט פּלאַץ און דאָרט געוואָלט איינאָרדנען אַ פּאָליטישען מיטינג, וועגען וואָס ער האָט מיטגעטיילט דעם אונטער-קאָמיסאַר גריוואַטש די פּאָליציי האָט אָבער נישט דערלאָזט זיך צו זאַמלען און דער מיטינג איז נישט פאָרגעקומען.

זי איז נישט קיין אַלמנה, נאָר אַ... מיידעל...

מ'קען לעבען, נאָר — מ'לאָזט נישט...

(ל.) מיט אַ צייט צוריק האָט דער איינוואוינער פון אַלעקסאַנדער-גאַס 18 אַנטאָני לאַנטשקאַ, חתונה-געהאַט מיט דער אַלמנה העלענאַ דורסקאַ, וועלכע האָט געהאַט אַ מיידעלע פון 7 יאָהר.

די אַלמנה האָט אַריינגעטראָגען איהר מאַן אין נדן: אַ וואוינונג מיט אַ ביסעל ווערטשאַפט, 2000 זלאָטעס און — דאָס 7-יעריגע מיידעלע.

דאָס יונגע פּאָר וואָלט זיך געלעבט גאַנץ געמיטליך, ווען נישט מענשליכע מיילער.

נעמליך: מענשען האָבען באַלד צוגעטראָגען לאַנטשקאַ'ן, אַז זיין ווייב, די געוועזענע אַלמנה, איז כלל נישט געוועזען קיין אַלמנה, נאָר אַ... מיידעל..

איי, פרעגט זיך: און דאָס קינד? איז דער תירוץ: דאָס קינד איז נישט אַזוי אַקוראַט... עפּעס האָט העלענאַ נישט קיין גאָר-שעהנע פערגאַנגענהייט...

דער סוף איז געווען, אַז פון דעם שידוך איז באַלד געוואָרען א ו י ס. אָבער נישט אַזוי שנעל: ס'איז געגאַנגען אַ קאַמף אויף שטעקענס און שיסלען און ס'האָט זיך אויך בעטייליגט די פּאָגאָטאָוויע און פּאָליציי.

נו? מ,קען לעבען, נאָר מ'לאָזט נישט..

קאָנצערט.

ערעפענונג פון סעזאָן.

דער ערשטער קאָנצערט איז אַדורך מיט גרויס ערפאָלג. גרויסע שטימען פון מעכטיגען קלאַנג האָבען איבעראַשט די צוהערער, אָבער דאָס איז געווען נאָר עלעמענטאַרע קראַפט וואָס ווירקט פּלוצלינג אויפ'ן געהער און לאָזט נישט איבער קיין טיפערען איינדרוק פון מתיקות, וואָס אַ האַרץ זוכט אין יעדען געזאַנג און בפרט נאָך אַ יודיש האַרץ. איז קיין שפור נישט געוועזען. אַנדערש ווינשט זיך פון געזאַנג און גראַד פון אַזעלכע מעכטיגע שטימען ווי דידור'ס און גרושטשינסקי'ס. צו הערען אויך דעם עכטען געזאַנגס-אימפּולס, וואָס ווערט דיקטירט פון וואַרעם-פיהלענדע הערצער.

די מאָדערנע מעלאָ-דעקלאַמאַציעס אויף דער געזאַנג-עסטראַדע און קאָנצערט בעפרידיגט נאָר אַ געוויסען טייל צוהערער, די מעהרהייט ערוואַרט און לעכצט נאָך וואַרם-וויברירענדע האַרציגע טענער, וואָס גיסען זיך גלייך אַריין אין דער נשמה זי לעכצט נאָך דעם ליד, וואָס בעפליגעלט יעדען שעהנעם געפיהל, געטראָגען פון דער נשמה אין דער פאָרם פון געזאַנג.

ביי זי' ערשטע צוויי קינסטלער; דידור און גרושטשינסקי דאָמינירט די טעכניק און די קראַפט און פיהלען מיר דאָך אין זיי עפּיס קינסטלעריש-ווייכעס ווערט עס פערווישט דורך דיסטאַנציע, מיט'ן גאַנצען אַרט פון געזאַנג קען מען נישט צופרידען זיין, דען דער איבערגאַנג פון איין טאָן צום אַנדערען איז געקלעטערט, דאָס, וואָס בעצייכענט זיך מיט'ן מוזיקאַלישען טערמין „פּאָרטאַמענטאָ" און דאָס מאַכט אַ שלעכטע ווירקונג.

אַלנאַ דידור זינגט שוין בעסער מיט איהר הערליכער און פרעכטיגער שטילע שטימע, בעזונדערס אין די טיפע לאַגען. דאָך איז די גאַנצע אימפּרעזיע געווען זעהר אַ גליקליכע ביים ערשטען קאָנצערט, דאָס גיט אונז די האָפנונג, אַז דער איצטיגער קאָנצערט-סעזאָן אין „פילהאַרמאָניע" וועט צופרידענשטעלען אַלע מוזיק-ליבהאַבער, מיט וועלכער אונזער שטאָט האָט זיך נישט וואָס צו שעהמען.

D-ski.

א אַלטע מעשה, וואָס בלייבט שטענדיג ניי.

א פאַבריקאַנטיש זוהנדעל, אַנ'אַרבייטעריז, צוואַנגען, אומגליק און - יאָרינע.

(:) די פּאָגאָטאָוויע איז עהערנעכטען אַלאַרמירט געוואָרען, אַז אויף נאַפיורקאָווסקי-גאַס 27 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך אויסטרינקען אַ גלאַז יאָדינע די אַרבייטערין יאַנינאַ קאַשובסקאַ.

דער פּאָגאָטאָוויע-דאָקטאָר האָט זי אָפּגעראַטעוועט.

ווי ס'האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען, איז דאָ געשעהן אַ טראַגעדיע, וועלכע האָט שוין נישט איינמאָל געטראָפען און וועט נאָך מסתמא נישט איינמאָל טרעפען.

יאַנינאַ קאַשובסקאַ האָט פערפיהרט אַ ליבע מיט'ן זוהן פון איהר פאַבריקאַנט ה. ק. זי האָט זיך כלל נישט אָפּגעגעבען קיין רעכנונג, אַז דאָס מיליאָנערסקע זוהנדעל מיינט נישט איהר גליק, נאָר זיין — תאוה. און — ווי געוועהנליך — נאָך עטליכע חדשים פון בעקומען מתנות און — גוטע הבטחות, האָט ער איהר ערקלערט, אַז ער האָט זי בענוג און זי זאָל זיך זוכען אַ נייעם מאַן.

יאַנינאַ — ס"ה 19 יאָהר אַלט — האָט אָבער דערפיהלט, אַז זי ווערט אַ מאַמע. זי האָט דעריבער געפונען אַ מיטעל: י אָ ד י נ ע.

דער קריסטליכער פרויען-שוץ-פעראיין האָט זיך פעי אינטערעסירט מיט'ן גורל פון דער אומגליקליכער און אינטערווענירט ביים פאַבריקאַנטישען דאָן-זשואַן.

דערווייל אָבער — אָהן רעזולטאַט.

„א, מיין ליבער אויגוסטין!"

זינגט זיך אונזער לאָדזער אונשולדיגער דרייפוס, און מאַכט זיך פון רינשטאָק-א... גראַנד-האָטעל.

(ל) ה' אַדאָלף דרייפוס, דער איינוואוינער פון מאַרישינער גאַס 85, איז פונקט אַזוי אונשולדיג, ווי דער אַמאָליגער דרייפוס; אונזער לאָדזער דרייפוס איז נישט צוליב זיין אייגענער שולד, נאָר צוליב דער שולד פון... עטליכע פלעשלעך י"ש געבליבען ליגען ווי אַ גראַף אין אַ רינשטאָק אויף דער טאַמע נאַוואָמיעסקאַ-גאַס ביז אין דערפריה.

און געוועזען איז עס אַזוי: ה' דרייפוס האָט אַנ'ערך 4 שעה צייט פערברענגט אין דער געזעלשאַפט פון זיינס-גלייכען און געטרונקען אויף וואָס די וועלט שטעהט.

נישט קוקענדיג דערויף, אָבער, וואָס צום אַהיימגעהן האָט ער שוין געהאַט מעהר אין קאָפּ, ווי אין דער פלאַש, — האָבען איהם זיינס משקה-גענאָסען נישט אָפּגעפיהרט, נאָר איהם געלאָזט אויפ'ן בעראָט פון וואָסער ס'איז סטרוזש.

איז זיך אַזוי אונזער אַדאָלף געגאַנגען איבער דער גאַס און הויך, אויפ'ן קול געזונגען דאָס ליד'ל „אַ, מיין ליבער אויגוסטין", און דערווייל אַריינגעפאַלען אין אַ רינשטאָק.

צו זיין גליק, אָדער אומגליק, האָט דאָס קיינער נישט בעמערקט. און — ער איז זיך אַזוי געלעגען אין רינשטאָק ביז די זון איז אויפגעגאַנגען.

ערשט ווען ס'איז אָנגעקומען אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט דעם „ערוואַכענדען שיכור" אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז אין רינשטאָק איז נישט קיין גראַנד-האָטעל, איז זיך אונזער דרייפוס אַהיימגעגאַנגען.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1908.

היינט, דינסטאָג, דאַרפען זיך מעלדען צו דער רעגיסטראַציע די יונגעלייט געבוירענע אין יאָהר 1908, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות L, Ł.

מאָרגען, מיטוואָך — M.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אויף טראַגאַוטאַ (קרוטקא) 10 פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג.

„לאַקאַטאַר" און די סטרוזשעס.

(פ) מאָרגען קומט פאָר אַ פערזאַמלונג פון פעראיין „לאָקאַטאָר" מיט'ן אַנטייל פון די פאָרשטעהער פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג וועט פעסטגעשטעלט ווערען דער אָפּצאָהל פאַר די סטרוזשעס פאַר עפענען דאָס טויער ביינאַכט.

פערשידענעס.

(וו) ווי מיר דערוויסען זיך וועט אין קורצען קומען קיין פוילען דער בעריהמטער שריפטשטעלער קלאָד פאַרער. ער וועט אין לאָדז האַלטען אַ פאָרלעזונג אויף דאָס טעמא „די פרוי נעכטען, היינט און מאָרגען".

(אג) דער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען אָפּצוגעבען די שול-לאָקאַלען, וועלכע זענען בעפרייט געוואָרען צוליב דעם, וואָס די שולען האָבען זיך איבערגעטראָגען אין די אייגענע לאָקאַלען, די שטעדטישע בעאַמטע.

לאָדזער בערזען-מעקלער.

(–) דער פינאַנץ-מיניסטער האָט בעשטעטיגט אַלס געשוואוירענע בערזען-מעקלער פון לאָדז די ה"ה: מאַקסימיליאַן קאָגינסקי און זיגמונד קאַהאַן (אַ יוד).

„באָקס-קאַמפען" אויפ'ן באַלוטער פּלאַץ.

(ל) חברה האָט זיך געגרייט צו די באָקס-קאַמפען, וואָס האָבען געדאַרפט פאָרקומען אין העלענאָוו. און אַז מ'האָט געטראַכט וועגען די באָקס-קאַמפען, האָבען זיך שוין די הענד געהויבען אין דער הויך...

זענען זיך געגאַנגען אויפ'ן באַלוטער פּלאַץ צוויי „פּושיאַשטשעס": אהרן ב. און משה ק. און זיך געקריגט איבער עפּעס אַנ'ענין.

דערווייל האָט מען זיך צוהיצט און — ס'איז אַוועק אַ „באָקס" כרת-באַמבולאַ ורצמפסעי.

ערשט פּאָליציי האָט געמאַכט אַ סוף צו דעם עסק.

אין יעדער יודישער שטוב
דאַרף
יום-טוב
[illegible] זיך געפונען די בעסטע
שאָקאָלאַד
Plutos
דאָס מאַכט אַ פייערליכע שטימונג
ניט בלויז און געזונד
פאָדערט נאָר „פּלוטאָס"

אוי די שטייערן, די שטייערן!

אויף די בעקער-מייסטער חערען רואינירט.

(ב) עהערנעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון בעקער-מייסטער-פעראיין, אויף וועלכער ס'איז בעטראכט געווארען די איצטיגע לאגע פון די בעקער'ס. די רעדנער האבען אנגעוויזען, אז צוליב די גרויסע שטייערן, וואס מ'האט אויף זיי ארויפגעלעגט שטעהען זיי פאר א רואין.

ס'איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען מיט א מעמאריאל צו דער מאכט און אנווייזען אויף דער קריטישער לאגע פון די בעקער-מייסטער.

פרויען און יוגענדליכע ארבייטער ביינאכט אין די פאבריקען.

פרוי קראשעלסקא, וועלכע איז דע לעגירט געווארען פון דער הויפט ארבייטס-אינספעקציע, כדי פעסטצושטעלען די ארבייטס-בעדינגונגען פון די פרויען און יוגענדליכע אין די לאדזער פאבריקען, האט בעזוכט 44 פאבריקען און האט אין 31 פאלען פעסטגעשטעלט, אז ביינאכט ארבייטען דארט מאסענהאפט פרויען און יוגענדליכע. דער ארבייטס-טאג איז אין אייניגע פאבריקען – 9, 10, 11 און אפילו 16 שעה.

דעם ראפארט וועט פרוי קראשעלסקא פארשטעלען דעם הויפט ארבייטס-אינספעקטאר אין ווארשא.

ווענען פאר'מלחמה'דיגע דייטשע רייכס-באנקנאטען.

זייט א לענגערע צייט איז ווידער שטעטיג געווארען דער פערבאנד פון די רייכסבאנק-קרעדיטארען, זיי פאדערן פון דער דייטשער רעגירונג, אז זי זאל אפצאהלען די פאר'מלחמה'דיגע דייטשע רייכס-באנקנאטען.

דער פערבאנד וואס זיין צענטראלע בעפינט זיך אין בערלין און האט פיל-יעס אין גאנץ איירָאפּע האט איצט געעפענט א רעגיסטראציאנס שטעלע אויך אין לאדז, די וואס בעזיצען דייטשע מארק-שיינען קענען זיי רעגיסטרירען אין לאדז ביי ה' אזשעכאווסקי אל. קאשטשושקי 22 און ביי ה' פארבער, אנדזשעיא 36.

מיסברויכען ביי די עפענטליכע ארבייטען אין פאביאניץ.

(א) אין פאביאניץ איז ענטדעקט געווארען א פאנאצע מיט „טויטע נפשות' ביי די עפענטליכע ארבייטען, אנ'ארבייטער שעוטשיק האט מיטגעטיילט דעם מאגיסטראט, אז אויף די אויסצאהלונגס-ליסטעס פיגורירען פערזאנען, וואס האבען נישט געארבייט און אז דאס פראקטיצירט זיך זייט 1924, און דאס געלד פאר זיי האט אפגענומען א פראפעסיאנעלער פעראיין.

ס'איז ארורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז די אנקלאגע איז געווען א ריכטיגע.

דער ענין איז איבערגעגעבען געווארען דער פראקוראטור.

מ'נעהמט זיך: שוין בויען די נייע משאות-סטאציע אין ווידזעוו.

(ב) ווי בעקענט, איז איינער פון די פלענער פון דער צענטראל-מאכט צו בעשעפטיגען א גרויסע צאהל ארבייטס-לאזע, דאס איבערטראגען די משאות-סטאציע קיין ווידזעוו און אויסבויען דארט דעם פאבריקס-וואקזאל.

די אונטערהאנדלונגען האבען זיך שוין פארענדיגט און דעם פאריגען פרייטאג איז צווישען דעם מאגיסטראט און דער באהן-מאכט געשלאסען געווארען א רעגענטאלער-אקט, לויט וועלכען דער מאגיסטראט האט אפגעטרעטען דער באהן-מאכט דעם ענטשפרעכענדען פלאץ אין ווידזעוו. פאר דעם האט דער מאגיסטראט בעקומען די פלעצער אויף קילינסקי, וועגגלאווא און שענקעוויטש.

איצט וועלען זיך אנהויבען די ארבייטען אויסצופיהרען דעם פלאן. באלד ביים אנהויבען וועלען זיין בעשעפטיגט ביז 1500 ארבייטער.

שיכאנעס פון ווירטספיט.

מען צאהלט הויכע וואוינונגס שטייער צוליב די ווירטסלייט.

(ס) דער פעראיין „לאקאטאר" האט זיך מיט עטליכע טעג צוריק געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער שטייער-אב-טיילונג פון מאגיסטראט וועגען די שיקאנעס פון די ווירטסלייט, וועלכע גיבען-אן דאס דירה-געלד פון זייערע לאקאטארען העכער ווי ס'איז אין דער ווירקליכקייט און צוליב דעם מוזען די לאקאטארען צאהלען הויכע וואוינונגס-שטייער. דער מאגיסטראט האט צוגע-זאגט זיך צו פערנעהמען מיט דעם ענין.

דער פעראיין „לאקאטאר" בעט צו מעלדען וועגען יעדען פאל בעזונדער, כדי ער זאל קענען בעצייטענס אינטער-ווענירען.

החסידים דסקערניעוויץ מבקשים מכל אחינו בני-ישראל שכל אחד ישתדל להתפלל ולומר תהלים בצבור ולבקש רחמים גדולים על מרן שליט"א כקש ת ר' רפאל שמעון בן חי' לשלוח לו רפואה שלימה במהרה מן השמים. 1152

פון הילפס-פעראיין „תומכי-אורחים"

די אנדערע טעג סוכות און שבת נאך יום-טוב וועלען אויך ווייטער אזוי ווי די ערשטע טעג ארויסגעגעבען ווערען אומזיסטע מאלצייטען אין בערלינער זאל (זאכאדניא 26). עס וועט אויך פערגרעסערט ווערען די נארמע פון די מאלצייטען.

ס'ווערען דעריבער אויפגעפאדערט די אלע, וועלכע האבען זיך פערשריבען, אויך די יעניגע, וואס ווילען זיך איינשרייבען, זיי זאלען קומען היינט, דינסטאג, פון 10 פריה אין קאנצעלאריע פון פעראיין פאמארסקא 18 אום נישט צו פערשפעטיגען צו קענען געניסען פון די איינגעארדנעטע סוכות-קיך.

שוואכע און קראנקע מענשען וועלען בעקומען דאס געקעכץ אהיימצוגעמען.

בחנם'דיגע „בית-יעקב"-קורסען.

די ארגאניזאציע „בנות אגודת ישראל" אין לאדז (זאכאדניא 66) עפענט אין די נאהענטסטע טעג בחנם'דיגע „בית-יעקב קורסען" פאר מיידלעך, וועלכע בעזוכען די פאלקס-שולען, אויף די קורסען וועלען געלערנט ווערען אלערליי יודא-איסטישע למודים דורך רוטינירטע לעה-רערינס.

אויך ווערען געעפענט אווענד-קורסען פאר דערוואקסענע מיט א רייך לערן-פראגראם פון אלגעמיינע און יודישע למודים.

„בית-יעקב"-זשורנאל.

ס'איז ערשינען דער תשרי-נומער פון „בית-יעקב" זשורנאל פירטער יאהרגאנג № 1 אין נומער געפינען זיך ארטיקלען פון א. ג. פרידענזאהן, ד"ר פעטלער, ד"ר דייטשלענדער, הרב ש. ד. לאסקי, א. מ. ראגאווי, ק. געמיראווער, הער-מאן, שוואב א. א.

פערזאמלונג פון שוסטער-מייסטער.

אין לאקאל פון צענטראלען האנד-ווערקער-ראט איז פארגעקומען א פערזאמ-לונג פון שוסטער-מייסטער – גערופען דורך דער איניציאטיוו פון א גרופע שוסטער-מייסטער ביים צענטראלען האנדווערקער-ראט, נאכדעם ווי עס נעמט איבער דעם פארזיץ דער פרע-זעס פון שוסטער-מייסטער-פעראיין ה' געלבארט ווערט געפעגט א וכוח וועגען אנשליסען זיך צום צענטראלען-האנדווערקער-ראט. נאך לענגערע וכוחים ווערט בעשלאסען, אז דער שוסטער-מייסטער-פעראיין טרעט נישט פריהער אריין אין ראט, ביז עס וועט נישט גע-שאפען ווערען א פעראייניגטער האנד-ווערקער-ראט אין לאדז, עס ווערט אויך אויסגעדריקט א פראטעסט געגען די מיטגלידער, וועלכע האבען גערופען א פערזאמלונג וועגען דעם ענין אין לא-קאל פון דער האנדווערקער-צענטראלע.

מענער-היט

די נייעסטע פאסאנען און קאלירען, פון פער-שידענע קוואליטעטען בעקומט מען נאר ביי

מ. קאפעלושניק

8 קאנסטאנטינער 8

מען נעמט אויך אן היטען צו פאסאנירען און פארבען. 199

8-טען, שלישי-שמיני-עצרת [illegible]

זונטאג, דעם 3-טען אקטאבער 7 א זייגער אין אווענד קומט פאר

אנ'אויסערגעוועהנליכע

אלגעמיינע-פערזאמלונג

פון קאאפעראטיוו „פראשענדוזע"

אין לאקאל פון צענטראלען יודישען האנדווערקער פערבאנד, מאלורניאווע 4.

מיט פאלגענדען טאג ארדנונג: ....

1) ערעפנונג און וואהלען פון א פארזיצענדער, 2) בעריכט, 3) וואהלען פון א פערוואלטונג און 4) פערשידענעס.

צו וועלכער אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

1182 מיט אכטונג די פערוואלטונג.

שקל-אקציע.

(קאמוניקאט)

ווי ס'איז שוין מיטגעטיילט געווארען איז די שקל-אקציע אין פוילען פער-לענגערט-געווארען ביז דעם 15. אקטא-בער. פון היינט אן הויבט זיך אן אין גאנצען לאנד, אויך אין אונזער שטאט, א פערשטארקטע שקל-אקציע. דער היי-יעהריגער שקל איז לויט'ן בעשלוס פון לעצטען קאנגרעס אנ'איינהייטליכער פאר אלע ציוניסטישע פעדעראציעס.

אין צוזאמענהאנג מיט דער שקל-אקציע אין אונזער שטאדט איז שבת אווענד פארגעקומען א גרויסע פערזאמ-לונג פון מיטגלידער פון אלע ציוני-סטישע פארטייען און ארגאניזאציעס. ה' ד"ר ז. צלענבערג האט רעפערירט וועגען דער בעדייטונג פון שקל. ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע תיכף צו צוטרעטען צו א פערשטארקטע שקל-אקציע. בעזוכען לויט פעסטגעשטעלטע ראיאנען די מאסען שוקלים און אויפ-פאדערען אויסצוקויפען שקלים פון תרפ"ו. די אקציע וועט דויערן נאר ביז דעם 5. אקטאבער.

מעלד וועגען קראנקהייטען —

טיפוס איז אין שטאט!

צוגעגנב'ט א סוכה.

(–) שבת ביינאכט האבען גנבים צו-געגנבעט פון הויף אויף וועטאלא 11 די סוכה מיט דעם טיש און בענק, וואס האבען זיך געפונען אין דער סוכה. די גנבים האבען די סוכה אריבערגענומען דורך א פלויט.

ווער ווייסט?

א פרוי אין עלטער פון 70 יאהר, נישט ביים פולען פערשטאנד, איז נעכ-טען ארויס פון דער היים און איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען. אנגעטון אין א רויטען סוועטער מיט א טיכעל אויפ'ן קאפ. ווער ס'ווייסט וועגען איהר ווערט געבעטען מיטצוטיילען פאנסקא 49 ביי ליפסמאן.

דער נעכטיגער דאלאר-קורס.

נעכטען אין דער פריה האט זיך דער דאלאר קורס אנגעהויבען ביי 904 און צאהלונג און 905 אין פאדערונג. אונ-טערן איינפלוס פון די ידיעות, וועגען קאבינעט קריזיס האט זיך דער קורס געענדערט אויף 902 אין צאהלונג און 903 אין פאדערונג. די באנק פאלסקי האט בעדעקט די גאנצע וואלוטע-פא-דערונג און נישט געענדערט דעם קורס 897 פאר מזומן און 908 פאר משעקען. נאכמיטאג איז דער קורס געפאלען ביז 901 אין צאהלונג און 902 אין פאדע-רונג, ביי א שוואכער טענדענץ האט זיך דער קורס אזוי געהאלטען ביז אין אווענט.

קאנצערטען

ענאן פעטרי.

ענאן פעטרי. וואס האט געהאט לעצ-טענס אזא גרויסען ערפאלג אין דער מאסקווער „פילהארמאניע", וועט אויפ-טרעטען אין לאדז קומענדיגען זונטאג נאכמיטאג. אויפ'ן דריטען קאנצערט מאנ-טאג אין אווענד וועט אויפטרעטען דער „דרעזדענער קווארטעט".

„טשארי".

אין קינא „טשארי" ווערט איצט דע-מאנסטרירט איינער פון די געלונגענ-סטע און גרעסטע „פאקס-פילמען" „דאס פייערדיגע פערזעהעניש". דאס איז דאס גרעסטע קינא-פילם, וואס אמעריקא האט ארויסגעגעבען פארן לעצטען יאהר. אינ'ם אויספיהרען האבען אנטייל גענו-מען: 1 פולק פיעכאטע, 1 פולק קאווא-לעריע, 3000 באהן-ארבייטער, 1000 כי-נעזער, 800 רויט-פארביגע, 2800 פערד, 1300 בויוואל-אקסען, 10,000 אקסען פון די דרום-אמעריקאנער סטעפעס.

די הויפטראל פיהרט אויס דער הא-לענדער זשארזש א'בריען.

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, וענעריש און מע-נער-שוואכע קראנקהייטען. 1889

הײלונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Dr. M. Lichtensztajnowa

Andrzeja 28

1170

אַ מעשה מיט אחרם אין קאָנסטאַנטין.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

פון אַ לענגערע צייט שוין, געהט אָן אַ קאַמף צווישן קאָנסטאַנטינער ציוניסטען און שלומי-אמוני, אַ שטילער און אַ פערביסענער קאַמף, איינע פון יענע שלאַכטען, וואו קיין טראָפּען בלוט ווערט נישט פערגאָסען און קיין האָר פון אַ פאה צי פון אַ באָרד, חס ושלום, ווערט נישט חסר...

העגנען די ציוניסטען אויס אין שוהל און אין בית-המדרש אַ מודעה אָדער אַ קול-קורא, וועגען אַנ'אַלגעמיינע פערזאַמלונג אָדער קק"ל, רייסט די שלומי-אמונה אַראָפּ. העגנען די שלומי-אמונה אויס אַ מודעה אָדער אַ קול-קורא, וועגען דף יומי אָדער קופת ר' מאיר בעל הנס רייסען די ציוניסטען אַראָפּ און שאַ שטיל, נישט מ'רייסט זיך ביי די בערד, נישט מ'שלאָגט זיך אין די גאַסען און די זון בעשראהלט ווייטער די קאָנסטאַנטינער בלאָטעס, ווי נעכטען, ווי אייער נעכטען און ווי קיינמאָל גאָר נישט—די היילינע רוהע פון קאָנסטאַנטין ווערט נישט געשטערט...

מאַ" די ימים נוראים—אין דעם אמת'ן סעזאָן פון מודעות, קול-קורא'ס און צדקה פושקעס זענען נאָך קאָנסטאַנטין אָנגעקומען צוויי פערשידענאַרטיגע קול קורא'ס, פון צוויי פערשידענע ערטער אויף צוויי פערשידענע אַדרעסען. איין קול-קורא פון ירושלים אויפ'ן אַדרעס פון ציוניסטישען פעראיין - איינצומאַהנען געלד פאַר'ן קרן-קימת, אונטערגעשריבען דורכ'ן הרב קוק און דער צווייטער—צו דער אגודה—צו זאַמלען געלד פאַר קופת ר' מאיר בעל הנס אונטערגעשריבען פון רבנים און רביים ובתוכם פון גערער רבי'...

אַזוי אָבער ווי ביידע צדדים האָבען מורא געהאַט די קול-קורא'ס אַרויסצוהענגען, מ'זאָל זיי נישט אַראָפּרייסען—זענען ביידע צדדים געפאַלען אויף אַ בעניאַלע סטראַטעגישע המצאה—אויסצוהענגען די קול קורא'ס ערב יום כפור פאַרנאַכט און דעמאָלט וועט דאָך קיינער נישט אַראָפּרייסען...

זענען טאַקי ביידע קול-קורא'ס גלייכצייטיג אויפגעהאָנגען געוואָרען און... גלייכצייטיג איז געוואָרען געשראָכען פון איין קול-קורא דער נאָמען פון הרב קוק און פון צווייטען—דער נאָמען פון גערער רבי'...

מילא די געוואָלדען און די געשרייען וואָס עס איז געווען יום כפור צו ונתנה תוקף אין שוהל און אין גערער שטיבעל איז אין לשער. די געוואַלדען האָבען טאַקי געמעגט דערהערט ווערען. איין צד האָט אָנגעקלאָגט דעם צווייטען און ווען נישט דער תענית ווער ווייס וויפיל פאות און בערד עס וואָלטען אין די לופטען געפלויגען...

די שלומי אמוני אָבער, האָבען זיך ווייט נישט בעניגען געלאָזט מיט'ן בלויזען שרייען, נאָר צונויף גערופען אַנ'אסיפה און ס'איז געבליבען איינמאָל פאַר אַלעמאָל אָט די פושעים אָנצוזאָגען. געזאָגט און געטון, האָט מען צונויפגעקליבען די שטעדטישע עשרה-בטלנים – אַ מנין בלויז יראים ושלמים, אָנגעצונדען שוואַרצע ליכט, אַרויסגענומען דעם שופר און די פושעים מחרים געווען וליותר תוקף האָט מען אַרויסגעהאָנגען אויף די טירען פון שוהל און בית המדרש אַ מודעה כהאי לשנא:

„היות, ווי אין אונזער שטעדטעל איז געשעהן אַזאַ נבלה, וואָס אַזוי לאַנג ווי די וועלט שטעהט איז נאָך נישט דערהערט געוואָרען מוחק צו זיין דעם נאָמען פון גרעסטען גדול-הדור, לכן זענען מיר מודיע, אַז דער מוחק און זיינע קינדער און זיינע קינדס-קינדער עד סוף כל הדורות זענען אין חרם. הן אויף דער וועלט, הן אויף יענער וועלט עד ביאת הגדול במהרה בימינו אמן...

די מודעה, פערשטעהט זיך, איז טאַקי באַלד אַראָפּגעריסען געוואָרען און מיט דעם חרם וואָלט געווען דאָס אייגענע, וואָס מיט אַלע ח"מ'ס, ווייסט מען דאָך אָבער נישט וועמען דער חרם איז נוגע, ווייל עס האָט זיך דאָך קיינער נישט מודה געווען—געהט דער קאָנסטאַנטינער רב אַרום ממש ווי אַהן אַ קאָפּ—אַ קשיא אויף אַ מעשה: אפשר מאַכט גאָר דער איינגענער, וועמען דער חרם איז נוגע, אַ ברית און איז דעם רב מכבד מיט סנדקאות און דער רב ווינשט איהם נאָך אָן אַ ליכטיגע זקנה און נחת פון אייניקלעך און אוראייניקלעך...

גזה, ווער קלוג... — — —

אַ קאָנסטאַנטינער.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

גאַסטראָלען פון די לאָדזער ליבלינגס-אַרטיסטען פרוי
חנה לערנער, שלמה קוטנער,
דוד זיידערמאַן, מ. הילסבערג
היינט דינסטאָג, 8.45 אין אָוענד צום לעצטען מאָל
„מאָדערנע דאַמען"
פיעסע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.

מאָרגען מיטוואָך, 8.45 אַ זייגער אין אָוענד
די רומענישע חתונה
ראָל פּאַטשקע-ש. קוטנער; דבורה-ח. לערנער; ישראל-ד. זיידערמאַן.
גאַרדעראָבע פריי! כאָר און אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דוד ביינעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע 1235

אַ דעלעגאַציע פון זגערזשער יודישער פאָלקס-שול ביי'ם קוראַטאָר פון לאָדזער שול-קרייז.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

לעצטענס האָט דער זגערזשער שול-אינספּעקטאָר אָנגעהויבען נאָמינירען קריסטליכע לעהרער פאַר די יודישע שולען. עס האָט שוין געהאַלטען דערביי, אַז אַלס לייטער פון דער יודישער שולע זאָל בעשטימט ווערען אַ קריסט.

וועגען דעם ענין איז אין לאָקאַל פון דער זגערזשער יודישע קהלה פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די עלטערן פון די שול קינדער פון זעקסטע און זיבעטע אָפּטיילונג פון די יודישע פאָלקס-שול אין זגערזש.

עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די עלטערן זענען זעהר בעזאָרגט וועגען גורל פון זעקסטער אָפּטיילונג צוליב דעם, וואָס עס זענען דאָרט אינגאַנצען פערהאַן 18 שילער און די שול-מאַכט וועט צוליב דעם וואַהרשיינליך בעפעהלען צו שליסען די אָפּטיילונג ביי דער יודישער פאָלקס-שולע.

ראַטמ. מאָרגענשטערן ביט איבער אַז צו איהם האָט זיך געווענדעט אַ דעלעגאַציע, אין נאָמען פון די היגע יודישע לעהרער און ערקלערט, אַז דער שול-אינספּעקטאָר האָט פערעפענטליכט אַ קאָנקורס אויף אַנ'אַנציה ער פאַר די יודישע פאָלקס-שולע אין זגערזש. און ס'איז מעהר ווי זיכער אַז ס'וועט נאָמינירט ווערען אַ קריסט.

ראַטמ. מאָרגענשטערן האָט זיך דעריבער געווענדעט צום שול-קוראַטאָר פון לאָדזער קרייז ה' אָווינסקי נאָכדעם ווי דער קוראַטאָר האָט זיך בעקענט מיט די אַרויסגעשטעלטע פערלאַנגען האָט ער צוגעזאָגט אַלע פאָדערונגען צו ערלעדיגען אויף אַ גינסטיגען אופן. די פערלאַנגען זענען: 1) אַז אַ לייטער דאַרף איבעדיוּג זיין פון יודישען גלויבען; 2) אָפּשטעלען דאָס נאָמינירען נישט יודען אַלס לעהרער אין די יודישע פאָלקס שולען און 3) וועגען עפענען אַ זיבעטער אָפּטיילונג און בכלל זאָל דער שול-אינספּעקטאָר די יודישע שולע נישט בעהאַנדלען שטיפמוטעריש.

צום סוף האָט די פערזאַמלונג, בעפולמעכטיגט דעם ראַטמ. מאָרגענשטערן זיך צו בעמיהען ביים קוראַטאָר, אַז די זעקסטע אָפּטיילונג זאָל נישט פערמאַכט ווערען, ווייל די קלאַס צעהלט אינגאַנצען 18 שילער, נאָר זאָל פעראייניגט ווערען מיט דער זיבעטער אָפּטיילונג וואָס זאָל בילדען איין קלאַס.

א.

Dr. med.
H. Nadel
Piotrkowska 17
אינערליכע קראַנקהייטע
צוריק: עקעהרט.

ANEMJA · REKONWALESCENCJA · OSŁABIENIE NERWY
UKO
NAJWIĘKSZA ZAWARTOŚĆ HEMOGLOBINY
HEMATOGEN
DLA DOROSŁYCH I DZIECI
DO NABYCIA WE WSZYSTKICH APTEKACH I DROGERJACH

דער בעוואוסטער הערען-שניידער
M. ROGOŻIŃSKI
וועלכער האָט געוואוינט אויף נאָווא-צעגעלניאַנאַ 14, איז צוריקגעקומען און וואוינט איצט אויף 42 פּעטריקאָווער 42
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען און אויסגעפיהרט לויט די נייעסטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פרייזען.
ספּעציאַליסט: פּעלץ-אַרבייט. קומט איבערציינגט אייך! 1127

די צוויי שוועסטער

טראַגעדיע פון פויליש-יודישער פאַמיליע אין פּאַלעסטינא

3.

דערווייל האָט זיך אָבער געמאַכט פאָלגענדע געשיכטע; אסתר פלעגט האָבען זעהר וועניג מענער-געזעלשאַפט, און אין איהר אַרבייט איז זי געקומען אין בעריהרונג בלויז מיט פרויען, און זעלטען ווען אַ פרוי איז געקומען אין בעגלייטונג מיט איהר מאַן, חתן אָדער אַזוי אַ בעקאַנטען, זוכען מענער-געזעלשאַפט האָט אויך אסתר נישט געזוכט, עס איז איהר דעריבער געוואָרען לאַנגווייליג, אומעטיג, און אין איינעם אַזאַ מאָמענט האָט זי פערגעסען, אַז זי איז געפאָהרען קיין פּאַלעסטינאַ אום איין מאָל פאַר אַלע מאָל איבערצורייסען מיט פראַנצ'ן. זי האָט איינמאָל אָנגעשריבען אַ בריף צו איהר געליבטען. ווען פראַנץ האָט בעקומען רעם בריף פון פּאַלעסטינאַ, האָט ער איהר גלייך געענטפערט, און אַזוי האָט זיך צווישען זיי ווידער אָנגעהויבען אַ ליבעס-קאָרעספּאָנדענץ. די בריף זענען געווען ליידענשאַפטליכע, זעהר פייערדיגע, ווייל עס זענען געווען די פונקען פון אַ הייסער, הילפלאָזער ליבען. זי האָט געהאַט אַ טרייסט אין איהר לעבען, אַ מיטעל צו בערוהיגען איהרע ליידען.

צווישען די יונגע-לייט, וועלכע האָבען זיך געלערענט טאַנצען ביי ראָזאַ'ן וואָס האָט שוין אין פּאַלעסטינאַ אָנגענומען דעם נאָמען שושנה, האָט זיך געפונען אַ יונגערמאַן אַ בוכהאַלטער, וואָס האָט זיך שטערבליך פערליבט אין שושנה'ן, און ווייל זיין ליבע איז געווען אַנ'ערנסטע און ווייל ער האָט געטראַכט וועגען פערבינדען זיין שיקזאַל מיט שושנה'ס, דעריבער האָט ער נישט אַרויסגעוויזען צו איהר אַזאַ האַלטונג ווי אַלע אַנדערע יונגעלייט. שושנה, ווידער, האָט נישט ערנסט גענומען זיינע ליבעס-ערקלעהרונגען. זי האָט געוואָלט לייכטע, נישט ערנסטע ליבע, און גראָד אַלס אַזעלכער איז איהר דער יונגערמאַן נישט געפעלען. עס איז דעריבער צווישען זיי געווען אַ קאַץ און מויז-שפיל. וואָס מעהר שושנה האָט זיך דערווייטערט פון דעם יונגערמאַן, אַלץ מעהר פערליבט איז ער אין איהר געוואָרען, און וואָס מעהר פערליבט ער איז אין איהר געוואָרען, אַלץ ווייטער איז זי פון איהם געוואָרען. דער יונגערמאַן איז פון איהר נישט אָפּגעטראָטען. ער האָט אָנגעהויבען צו בעזוכען פריוואַט שושנה'ס שטוב און דאָ האָט ער געטראָפען איהר עלטערע שוועסטער, באַלד זענען זיי נאָהענט בעקאַנט געוואָרען און דער יונגערמאַן איז זעהר געפעלען געוואָרען אסתר'ן. אמת, אַז די ווירקליכע ליבע האָט זי געפיהלט צו פראַנצ'ן, אָבער זי האָט געגלויבט, אַז ווען זי וועט זיך פערבינדען מיט דעם יונגערמאַן, וועט די ליבע צום דייטש ביסלעכווייז פערשווינדען. עס איז נישט געווען קיין לייכטע זאַך צו מאַכען, אַז אָנשטאָט איהר שוועסטער זאָל דער יונגערמאַן זי ליב בעקומען אויף אַזוי פיל, אַז ער זאָל איינוויליגען זיך מיט איהר צו פערהייראַטען.

אסתר האָט אָבער אָנגעווענדעט אַלע יענע מיטלען, וואָס די פרויען בעזיצען, ווען זיי ווילען צו זיך ציהען אַ יונגענמאַן. דערווייל איז געשעהן אַ נייער אומגליק. שושנה איז קראַנק געוואָרען אויף אַ מיאוס'ער קראַנקהייט. ווען אסתר האָט דאָס דערהערט, האָט זי בעשלאָסען, אַז זי טאָר מעהר קיין פאַל נישט דערלאָזען דעם יונגענמאַן זיך פערבינדען מיט שושנה'ן. זאָגען איהם אָבער די אורזאַכע, ענטדעקען איהר שוועסטער'ס געהיימניש, האָט זי נישט געקאָנט, דער יונגערמאַן, ווידער, האָט כסדר גערעדט מיט בעגייסטערונג וועגען שושנה'ן און אָפען ערקלעהרט, אַז ער וועט בעגעהן זעלבסטמאָרד, אויב זי וועט איהם נישט הייראַטען.

אסתר האָט געמוזט אָנהויבען פיהרען אַ קאַמף געגען איהר אייגענער שוועסטער. זי האָט איהר געמוזט מיאוס מאַכען אין די אויגען פון דעם יונגענמאַן, און אין דער זעלבער צייט זיך בעליבט מאַכען ביי איהם. און אַזוי איז עס געשעהן, אַז איינמאָל אין אַנ'אָווענד איז דער יונגערמאַן מיט איהר צו-ווייט אַוועק... אַוז נאָך דער פּאַסירונג האָט שוין דער יונגערמאַן ווי געפיהלט אויף זיך אַ פליכט זיך צו פערבינדען מיט אסתר'ן. אַזוי איז עס טאַקע געשעהן, אַז אין דער זעלבער צייט, וואָס שושנה האָט זיך קורירט ביי אַ דאָקטאָר, האָט אסתר געהייראַט מיט דעם יונגענמאַן, וואָס איז געווען און איז געבליבען שטערבליך פערליבט אין שושנה'ן.

פאַר אסתר'ן האָבען זיך אָנגעהויבען טעג און נעכט פון שרעקליכע גייסטיגע יסורים. דער משאר איז אַריבער אין אַ פוסטקייט האָט זי דערפיהלט פון אַלע זייטען. זי האָט געפיהלט, אַז איהר מאַן וואוינט מיט איהר נאָר אויס פליכט, אָבער ער פיהלט נישט צו איהר אַפילו קיין מינדסטען טייל פון דער ליבע, וואָס ער פיהלט צו איהר שוועסטער. זי האָט דעריבער איהר ליידענשאַפט אָנגעהויבען אויסדריקען אין איהרע בריף צו פראַנצ'ן. עס זענען געפלויגען קיין דייטשלאַנד בריף מיט פלאַם-פייערדיגער ליידענשאַפט, און די ענטפערס פון דאָרט זענען געווען עהנליכע. אַזוי האָט עס זיך געשלעפּט דריי מאָנאַטען. דורך דער צייט איז דערווייל שושנה אויסקורירט געוואָרען.

אסתר האָט געפיהלט, אַז אַ וואָלקען פערציהט זיך איבער איהר הימעל. און איינמאָל איז געקומען דאָס אומגליק: אסתר'ס מאַן האָט געפונען דעם פּאַקעט מיט פראַנצ'ס בריף, און, אָנגעצינדען מיט כעס און שנאה, איז ער צו צו זיין פרוי און איהר געמאַכט אַ סקאַנדאַל. ער האָט זי געזידעלט, געטראַשטשעט און אויסגערעדט אויף איהר וואָס אין דער קאָרט. ער האָט איהר אָוועקגעשטעלט אַלס מוסטער איהר שוועסטער שושנה, וואָס איז אַזוי אונשולדיג, און זי, אסתר – איז פערדאָרבען. אָט האָט זי אידם בעקומען אַלס מאַן נאָר דורך דעם וואָס זי איז מיט איהם פריהער אַריינגעטרעטען אין אינטימע פערהעלטנישען. געוויס איז זי אין אַזעלכע פערהעלטנישען אויך געווען מיט פראַנצ'ן.

אסתר האָט אויף דעם אַלעם נישט געענטפערט, נאָר טיף אין הערצען האָט זי בעשלאָסען, אַז מעהר קען זי אַזאַ לעבען נישט אַריבערטראָגען. זי האָט אָנגעשריבען אַ לאַנגען בריף צו שושנה'ן, אין וועלכען זי האָט זיך אַראָפּגערעדט פון האַרצען, און פערענדיגט דעם בריף מיט דער ביטע, אַז זי, שושנה, זאָל ענדליך מאַכען אַנ'ענדע צו איהר אַרם לעבען און הייראַטען מיט איהר, אסתר'ס מאַן, וועלכער איז ווייטער פערליבט אין איהר, שושנה'ן. נאָכדעם האָט זי זיך אָנגעטון אין איהרע שעהנסטע קליידער און, אויפוואַכענדיג אַ צייט ווען קיינער איז נישט געווען אין שטוב, האָט זי זיך פערסם'ט מיט קאַרבאָל.

עס איז זיך לייכט פאָרצושטעלען, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטון. נאַטירליך האָט זיך אסתר'ס מאַן איצט געמאַכט די גרעסטע פאָרוואורפען, אָבער עס איז שוין געווען צו שפּעט.

עס איז אַריבער די „שלושים". פאַר'ן פאָטער און פאַר שושנה'ן איז קלאָהר געוואָרען, אַז זי דאַרף איצט נעהמען אַלס מאַן איהר געוועזענעם שוואָגער. שושנה האָט אויך אָנגעהויבען נאַכטראַכטען וועגען איהר שוועסטער'ס טויט, וואָס מעהר זי האָט געלייענט איהר בריף, איז פאַר איהר קלאָהר געוואָרען, אַז ווען איהר שוועסטער וואָלט נישט געמוזט ביי איה' צונעהמען איהר יונגענמאַן, וואָלט זי נישט געקומען צו דעם אומגליק.

שושנה היט זיך, אַלזאָ, אויך אָנגעהויבען פיהלען שולדיג אין איהר שוועסטער'ס טויט, און זי האָט בעשלאָסען אַנ'ענדע צו מאַכען צו איהר ביז איצטיגען הפקר-לעבען – התונה האָבען מיט אַ הר געוועזענעם שוואָגער און פיהרען אַנ'אַנשטענדיג לעבען. די פערשידענע יונגע לייט, וואָס האָבען זיך געדרעהט אַרום שושנה'ן, האָבען אָבער איהר נישט אָפּגעלאָזט. מען האָט איהר פאַר קיין פאַל נישט געגעבען די מעגליכקייט אָפּצוברעכען איהר אויפפיהרונג. שושנה האָט געפיהלט, אַז זי איז נישט אימשטאַנד אַרויסצופּלאָנטערן זיך פון דעם פּלאָנטער, אין וועלכען זי איז אַליין אַריין. זי איז צומאָרגענס אַ גאַנצען טאָג געזעסען און געשריבען, דאָס האָט זי בעשריבען איהר טראַגעדיע, און נאָכמיטאָג איז זי אַריין אין אַנ'אַפּטייק, געקויפט עפּיס סם, כלומרשט זיך צו פוצען די נעגעל, און זיך פערסם'ט, ווען דער אומגליקליכער פאָטער איז אַ היים געקומען, האָט ער געטראָפען שוין זיין מאַכטער'ס טויטען קערפּער.

ש. גלות. („פאָרווערטס").

א ביסעל צירונג-פיל׳אזאפיע.

אויף צירונג איז היינט פונקט אזוי א מאָדע, ווי אויף קליידער.

ווען מען האָט געפרעגט אנ׳אַמעריקאַנער, וואָס טראָגט מען אין פּאַריז, ווייסט איהר וואָס ער האָט דערויף געענטפערט? — ברויגע פודער און צירונג דאָס אַלץ כמעט. אַ קאַפּוליער אָנצוהערעניש, אַז די פּאַריזערין איז נישט איבריג צנועה׳דיג אין איהר קליידונג.

אַפילו בלאָנדינקעס ווערן מיט אַמאָל געוואָרען ברונעט. מען נוצט כמעט אויסשליסליך די טונקעלע שאַטירונגען פון פודער, מען גיט זיך די גרעסטע מיה צו ווערען אַפגעבריענט.

און וואו איהר טוט זיך אַ קער בליצט צירונג. וחצר עס האָט דימענטען און בריליאַנטען איז אודאי גוט, און די וועלכע האָבען עס נישט, בענוגענען זיך מיט גאָלד, זילבער און אימיטירטע איידעלשטיינער.

היינט צו טאָג בייטען זיך די מאָדעס אין צירונג אַ סך עפטער, ווי די מאָדעס אין קליידער. די דאַמע, וועלכע פּאַלגט די בעפעהלען פון איהר מאַיעסטעט דער מאָדע, קאָן זיך נאָך ערלויבען צו טראָגען אַ קלייד פון פאַראַיאָהריגען סעזאָן אָדער אַפילו פון פאַר צוויי-יאָהריגען. אָבער אַ האַלזבאַנד אָדער אַ בראַסלעט וועלכע זענען געווען דאָס לעצטע וואָרט פון שיינקייט ערשט מיט צוועלף צי אַכצעהן חדשים צוריק, זענען איצט אַזוי אַלטמאָדיש, אַז זי וועט זיך עס שעמען צו טראָגען.

מיט עטליכע יאָהר צוריק איז געווען פונקט פערקעהרט: פּאַסאַגען פון קליידער פלעגען זיך מיט׳לשטענדיג בייטען יעדע זעקס חדשים, און קיין עלעגאַנטער פרוי וואָלט נישט איינגעפאַלען צו טראָגען אַ בלוזקע פון פאַראַיאָהרען. אָבער צירונג אין יענע יאָהרען איז געווען אַ סאָלידער אַרטיקעל, וואָס האָט זיך כמעט נישט געביטען דור איין, דור אויס.

מען זאָגט, אַז אין אינדיען האָט יעדע אַריסטאָקראַטישע רייכע פאַמיליע איהר פּריוואַטען יובעליר, וועלכער וואוינט און עסט אין הויז, ווי יעדער אַנדערער דינער. זיין פליכט איז צו באַזאָרגען יעדען מיטגליד פון דער משפחה פון גרויס ביז קליין, מיט צירונג, וועלכע זאָל זיין צוגעפאַסט צו יעדען באַזונדערען טיפּ און באַזונדערן עלטער. עס וואָלט זיך אפשר געלוינט פון עקאָנאָמישען שטאַנדפּונקט פאַר געוויסע רייכע פרויען פון מערב אייראָפּע, אַז זיי זאָלען איינפיהרען דעם דאָזיגע מנהג, ווייל זיי צאָהלען קאָלאָסאַלע סומען פאַר פערריכטען און איבערפורעמען זייער צירונג. די מעהרסטע פרויען פראוואָוען נאָכצואַגצען די רייכע דאַמען דערמיט, וואָס זיי טראָגען אויך צירונג פון דער לעצטער מאָדע, אָבער די צירונג אַליין איז פון אַ גאַר ביליגען מין.

געוויס, עס זענען פאַראַן נאָך איצט אַ סך פרויען, וועלכע האָבען אַנ׳עקעל צו נאָכגעמאַכטע איידעלשטיינער, צו די אַלע גלעזלעך און פּאַטשערקעס, מיט וועלכע מען וויל אָפּנאַרען די וועלט, מאַכען דעם איינדרוק, אַז דאָס זענען דימענטען און פּערל. אָבער מיר לעבען אין אַ צייט פון אימיטאַציע, פון וועלכער עס איז אוממעגליך זיך צו ראַטעווען. מיר וואוינען אין הייזער, וואו די טרעפּ זענען געדעקט מיט אימיטירטען מאַרמאָר, מען דערלאַנגט אונז פרוכט אין כלים פון אימיטירטען קרישטאָל. מיר טראָגען שמאַטעדיגע אימיטירטע זיידענס און פוטערווארג, און דער גאַנצער שטייגער פון לעבען איז אַ ביליגע אימיטאַציע פון דעם לעבען פון די רייכע. עס איז מעהר נישט ווי נאַטירליך דעריבער, אַז אַ קלייד פון ביליגען אימיטירטען זיידענס זאָל באַפּוצט ווערען מיט אימיטירטען צירונג. ווייל ווער קאָן זאָגען, וואו איז די גרעניץ?

אַז מען קוקט זיך צו צו דער געשיכטע פון דער מאָדע, זעהט מען, אַז עס זענען פאַראַן געוויסע פעריאָדען, ווען צירונג איז שטאַרק פערשפּרייט און אַזעלכע פעריאָדן, ווען מען וואַרפט אַנאומ׳חן אויף צירונג. די לעצטע פאַר יאָהר זעהען מיר דעם רענעסאַנס פון צירונג. איהר זעהט עס אין הייזער, אויף בעלער, אין גאַס אַפילו. און יעדער פון אונז קאָן זיך דאָך דערמאָנען ווי ערשט מיט עטליכע יאָהר פאַר דער מלחמה האָט מען געהאַלטען פאַר נישט שעהן, פאַר אַ פּראָסטקייט צו טראָגען אַ סך צירונג. געווען אַ צייט פאַר דער מלחמה ווען טראָגען אוירינגלעך איז פערדעכענט געוואָרען פאַר אַנ׳אמת באַרבאַרישען מנהג, פון וועלכען פרויען מיט פיינעם געשמאַק פלעגען זיך אָפּשאָקלען מיט עקעל. ווער האָט דען אין יענער צייט געטראָגען אוירינגלעך? אַלטיטשקע פרויען, וועלכע האָבען קיין מאָל נישט געגעבען פאַר אַזאַ זאַך ווי מאָדע-שמאָדע. זיי האָבען געהאַט אוירינגלעך, האָבען זיי געטראָגען; יודישע פרויען פון די מעהר אָפּגעשטאַנענע, האָבען זיי געטראָגען און אימיגראַנטקעס פון איטאַליען. פרויען, וועלכע זענען געווען בעהאַוונט אין דעם, וואָס מען מעג און וואָס מען טאָר נישט, האָבען נישט געטראָגען קיין אוירינגלעך. דאָס איז געווען גאָך פאַר דער צייט, ווען מען האָט צוגעטראַכט אַ מיטעל ווי צוצושפּעפּען אוירינגלעך אַזוי, אַז מען זאָל די אויערן נישט דאַרפען דורכשטעכען ווייל מען מוז צוגעבען, אַז שטעכען די אויערן איז ווירקליך אַנ׳אויסטערלישער ווילדער מנהג, וועלכער פּאַסט זיך נישט פאַר אַ ציוויליזירטער געזעלשאַפט.

אין לויף פון עטליכע יאָהר זענען בראַסלעטען געווען אין אומגענאָד, סיידען אפשר איינאייגציגער דינער גאָלדענער בייגעל אַרום דער האַנד. דאָס מיידעל פון יענע יאָהרען האָט בכלל נישט איבעריג ליב געהאַט קיין צירונג. פון קינד ווייז אויף פלעגט מען איהר געבען צו פערשטעהן, אַז אַנ׳אמת׳ע דאַמע איז נישט אַרומגעהאַנגען ווי אַ גענק מיט גאָלד און איידעלשטיינער, אַז ווען זי טראָגט שוין יאָ צירונג איז נאָר זעהר קאָסטבאַרע און זעהר ווינציג, און דאָס נאָר מיט אַ פאָרמעלען אָווענט-טואַלעט אויף אַ באַל.

איצט טראָגען פרויען צירונג אַפילו ביים באָדען זיך אין ים. מען טראָגט אַפילו צירונג מיט ספּאָרט-קאָסטיומען אין ביי ספּאָרט-שפּילען, וואָס מיט עטליכע יאָהר צוריק וואָלט עס אויסגעזעהן העכסט אונהאַרמאָניש.

ביי אַ סך דאַמען מערקט זיך אַ שוואַכקייט צו אימיטירטע פּערל. די פּערל זענען אַזוי גרויס און אַזוי גלאַנציג, אַז מען קאָן זיי גאָרנישט אָנרופען אימיטירטע, ווייל זיי מאַכען נישט דעם מינדעסטען פערזוך צו פאַרנאַרען דאָס אויג. אויף אַ קורצער צייט האָט מען געהאַרפען אַנ׳אומ׳חן אויף די גלאַנציגע פּאַטשערקעס, ביז אין אַ שעהנעם טאָג האָט מען דערזעהן אויסגעצירט אין אַזעלכע פּאַטשערקעס — שטעלט אייך פאַר וועמען? — איהר קעניגליכע האָהייט, פּרינצעסין מערי. זי האָט געטראָגען אַ האַלזבאַנד פון מושעל-ראָזע גלאַנציגע פּערל, און דעם זעלבען טאָג האָט זיך די מאָדע אויף דעם מין פּערל גלייך אַ הויב געטון.

מען מוז אָפּגעבען אַ סך צייט אויף פּערל, ווען מען וויל זיי טראָגען. זיי פאָדערן מעהר אויפמערקזאַמקייט ווי יעדע אַנדערע צירונג. שוין דאָס אָנצולעגען זיי אויף דער שנור אין אַנ׳אַרבייט, וועלכע פאָדערט אַ מאַסע געדולד און יעדעס מאָל מוז מען זיי אָנציהען אויפסניי. צירונג הענדלער ראָטען איבערצוציהען אמת׳ע פּערל אויף׳ן שנירעל יעדען חודש, און פאַלשע יעדע דריי חדשים. מען האָט נאָך ביז איצט נישט צוגעטראַכט קיין מיטעל, ווי אַזוי פּערל זאָלען זיך קאָנען לאַנג האַלטען אויף דער שנור.

אויף אנ׳אעראפלאַן

האָט מען די כלה אוועקגעפירט פון אונטער דער חופה.

אין אַכען (דייטשלאַנד) איז פאָרגעקומען אַ חתונה אין איינעם פון די שעהנסטע זאַלען פון שטאָט, ווייל סיי דער חתן און סיי די כלה געהערען צו דער אַריסטאָקראַטיע.

די כלה עמיליע שוצבאַכער, איז אַ בעוואוסטע זינגערין און זי איז זעהר בעליבט ביי דער בעפעלקערונג.

די חתונה-צערעמאָניע איז פאָרגעקומען ווי געוועהנליך און פלוצלונג האָט מען דערהערט אַ רוישען פאַר׳ן זאַל. די געסט און אויך די מחותנים זענען צוגעלאָפען צו די פענסטער זעהן, וואָס אין דרויסען קומט פאָר.

זיי זענען געווען איבעראַשט צו זעה ווי אַנ׳אעראָפּלאַן האַלט זיך זייער נידעריג איבער׳ן הויז און לאָזט זיך לאַנגזאַם אַראָפּ אויף דער ערד.

אין זאַל האָבען אַריינמאַרשירט 2 מענער, געוואוינטע, הויכע יונגען און זיך געלאָזט געהן גלייך צו דער כלה.

קיינער האָט נישט פערשטאַנען ווער און וואָס זיי זענען, קיינער האָט נישט פרוואָרט, אַז זיי זענען אויסען עפּוואָס שלעכטס.

אָבער אין דעם מאָמענט האָבען די 2 מענער אַ כאַפּ געטון די כלה און זי אָנגעהויבען אַרויסטראָגען פון זאַל.

א׳הרע עלטערן זענען געווען די ערשטע זיך אַקעגענצושטעלען. אָבער די 2 אומבעקאַנטע מענער האָבען נישט געקוקט אויף זייערע פּראָטעסטען. דאַן האָבען די געסט, וועלכע זענען געקומען צו זיך פון דער ערשטער איבעראַשונג, זיך אַ וואָרף געטון אויף די 2 מענער, וועלענדיג בעפרייען די כלה.

נאָר אין דעמזעלבען אויגענבליק האָט זיך בעוויזען נאָך אַ מאַן מיט אַ רעוואָלווער אין האַנד און געדראָהט צו דערשיסען יעדען, וואָס וועט זיך ענטקעגענשטעלען.

אויפ׳ן גאַס האָט געוואַרט דער עראָפּלאַן. די כלה האָבען זיי קודם כל אַריינגעזעצט אין עראָפּלאַן, דאַן האָבען זיי פלוצלונג אַ כאַפּ געטון איהרע עלטערן און זיי אויך אַריינגעשליידערט אין עראָפּלאַן.

ווען די חתונה-געסט זענען שפּעטער אַרויסגעלאָפען אין גאַס, האָט שוין דער עראָפּלאַן געשוועבט אין דער לופט און זיי האָבען גאָרנישט געקענט טון.

די פּאָליציי האָט אַרויסגעשיקט איהרען אנ׳עראָפּלאַן צו כאַפּען די כלה-רויבער, אָבער דאָס איז נישט געלונגען.

ערשט אין אַ וואָך אַרום האָט זיך דער עראָפּלאַן צוריקגעקעהרט און אַרויסגעלאָזען די צוגערויבטע, אָנגעבענדיג, אַז זיי האָבען די גאַנצע צייט פערבראַכט אין אַנ׳אומבעקאַנטער געגענט.

ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז פרל. שוצבאַכער האָט געפיהרט אַ ראָמאַן מיט דעם געוועזענעם אַרמעע-אָפיצער, יאָהאַן מילהיים, אָבער איהרע עלטערן האָבען נישט געוואָלט דערלאָזען צום שידוך, ווייל ער איז אַ קבצן און דערצו נישט פון אַזאַ הויכען יחוס.

אַנשטאָט דעם האָבען זיי איהר פערקנסט צו דעם אַריסטאָקראַט באַראָן אַלבערט פאָן ווירטענהאַף.

אָבער מילהיים האָט בעשלאָסען נישט צו דערלאָזען, אַז זיין געליבטע זאָל הייראַטען מיט אַנ׳אַנדערען.

זיינער אַ פריינד האָט איהם געגעבען אַנ׳עצה, אַז ער זאָל פשוט צורויבען דאָס פרויליין שוצבאַכער און הייראַטען מיט איהר אָהן איהרע עלטערנס צושטימונג.

די עצה האָט ער איהם געגעבען טאַקע דעם זעלבען טאָג פון דער חתונה און נעמען איהר מיט דער באַהן אָדער אויטאָמאָביל וואָלט שוין געווען אוממעגליך. זיי האָבען דעריבער בעדונגען אַנ׳עראָפּלאַן פאַר דעם צוועק.

אויפ׳ן וועג האָבען זיי בעשלאָסען אויך צוצורויבען איהרע עלטערן און דאַן פון זיי אַרויסקריגען דורך צוואַנג אַ הסכמה צו דער חתונה.

אָבער דער אַלטער האָט זיך געעקשנט. דאַן האָט מילהיים גענומען מאַכען אַלערליי קונצען מיט׳ן עראָפּלאַן, פליען מיט׳ן קאָפּ אַראָפּ, דרייען זיך, מאַכען כאַזיאַלקעס — און דער אַלטער שוצבאַרער האָט געציטערט, ווי אַ בלאַט. דאַן איז ער געצוואונגען געווען צו געבען זיין הסכמה. באַלד ווי ער האָט דאָס געטון, האָט מען דורכגעפיהרט די צערעמאָניע.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונערלוכע קראַנקהייטן. ספעצ. לונגען און האַרץ-קראַנקהייטען. בעשטראַלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 781

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פּעטריכאַוער 50, טעל. 22 36
אויפנאַהמס שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

עלטערן!
וואָס ווילען קינדער לערנען אין פאָלקס-שולען און ווילען זיי געבען אַ שטרענג רעליגיעזער ערציהונג, און אויך אַ געהעריגע מאָס יודישע רעליגיעזע בילדונג ווי: חומש, נ״ך, תלמוד, יהדות, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען ווענדט זיך צום העברעאישען לעהרער י. ד. ראַזענפעלד, וועלכער שטעלט אויס די שווערסטע שילער אַלס די בעסטע. ערטיילט אויך פּריוואַט לעקציעס צו מעסיגע פּרייזען. „ערפאָלג גאַראַנטירט"! פּלאַץ-וואָלנאַשטשי 6, קווער אָפיצינע רעכטס, 2 שטאָק. נייע שילער ווערען אָנגענומען טעגליך פון 12—3, 7—8.
בעמ.: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אָנפאַנגער. 1089

עלעקטרישע בעלייכטונג איז 5 מאָל!
ווער עס וויל האָבען עלעקטרישע בעלייכטונג שנעל און גוטע בעדינגונגען, אויף וועקסלען, און צו קליינע ראַטעס, זאָל זיך ווענדען אין
ZAKŁAD ELEKTROTECHNICZNY
Piotrkowska 44 (אין הויף)
בעמערקונג: עס ווערען אויסגעפיהרט רעפּעראַטורען צו יעדער צייט. 912

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען,
אַז דער גרעסטער אויסוואַל פון
געבעטע שטיהל
פון איינענער מישלעריי, פערשידענע פאַסאָנען, אויך
זעמטליכע טאַפּעצירער-אַרבייט, ווי: מאַטראַצען, כאָזעטקעס, אטאמאנס, רונדע טישלעך, גאַנדאַלקעס, איז נור צו בעקומען אַמביליגסטען מיט די בעסטע בעדינגונגען ביי
י. א. וואָיטשעכאָווסקי,
10 נאָוואָמיעסקאַ 10.

עס ווערט פון ואַפּאַרט געזוכט אַ קוואַליפיצירטער פריזיער-געזעלען!
זיך מעלדען אין פריזיער-אַנשטאַלט פּאָמאָרסקאַ 39 ביי יאַקוב שליאַמאָוויטש.

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik
געאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט עצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונד אויף דער
נאָוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק
היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסליכע ציינער, קאָראָנען און גאָלד - בריקען.
צוגענגליכע פרייזען. 186
פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

די מאָדערנסטע
לאָמפּען
פאַר שפּייז-צימערן און קאַבינעטען
קויפט זיך אַמבעסטען צו פאַבריקס פרייזען נור ביי
ש. פּ. שמאָלעוויטש
8 פּאָלודניאָווא 8
בעמערקונג: עס ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי איבעראַרבייטונגען פון גאַז אויף עלעקטריע. אויך אָקסידירט. 286

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דוואָנעס, בעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. וויצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג) שענקעוויטש 29
ביי מיר איז שטענדיג פאָרט. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.
1374

TEATR-ŚWIETLNY
„NOWOSCI"
Piotrkowska, róg Głównej

לעצטע 2 טעג! אַ בילד, וועגן וואָס גאַנץ לאָדז רעדט
לעצטע 2 טעג! דערפון

„אויפ'ן מזבח פון שעהנהייט"

גר. מעלאָנכאָלישע רוסישע דראַמע
ניט קיין פֿריהערדיגער, וואָס די גרויסע
רוסישע קונסט-בילדער „Przy ko-
„Bajka o miłości" און minku"

אין די הויפּט-ראָלען: Wiera CHOŁODNAJA, Runicz, Maksimow איבערמענשליכע רוסישע טרוימען-און ציגיינער-ראָמאַנסען וועלען אויספיהרן די בעקאַנטע רוסישע סאָליסטען פון
דער מאָסקווער אָפּערע Lidja Rosińska i Radwan Dąbrowski ביי דער באַגלייטונג פון א בעריהמטער סערענאַדען אָרקעסטער. בילדער פון חיערא כאָלאָדנאַיא
ניבזן מיר אַן אומזיסט. אכטונג! אין קינסטלערישען פראָגראַם טרעטען אויף: Mikołaj KOLIN און Natalja KOWANKO

„בית יעקב" פרעבעל-שולע, צעגעלניאַנאַ 24.
בויעט דעם פונדאַמענט פונ'ם יודישען הויז, שיקט אייערע קינדער אין דער „בית-יעקב" פרעבעל שולע.
זונטאג, ד. 17. אָקטאָבער ט' מרחשון ווערט געעפענט אויף צעגעלניאַנאַ 24 די
„בית-יעקב" פרעבעל-שולע
פאַר קינדער פון 4 ביז 7 יאָהר אין וועלכע זיי בעקומען
1) רעליגיעזע ערציהונג דורך אויסלערנען ברכות, דינים, ערצעהלונגען פון תנ"ך און יודישע געשיכטע; 2) די קינדער ערלערנען די העברעאישע און פוילישע שפּראַכען דורך געשפּרעכען, ערצעהלונגען, דעקלאַמאַציע, לידער א.ד.גל. 3) מוזיקאַלישע ענטוויקלונג; 4) עסטעטישע ענטוויקלונג דורך האַנד-אַרבייט, מאָלען, צייכנען א.א.וו. 5) פיזישע ענטוויקלונג דורך געזונדהייטס-גימנאַסטיק, שפּאַצירען. | די לעהרע-שעה'ן דויערען פון 10 ביז 2 פאַרמיטאָג.
דער פּרייז איז 60 זל. אַ פירטעל יאָהר. | בעמ.: אויף פערלאַנג—ווערען די קינדער אָפּגעפיהרט אַהיים.
איינשרייבונגען נעמט אָן די שול-קאַנצעלאַריע טעגליך פון 10 ביז 12 פריה און פון 5 ביז 7 אָווענד.
1172 דאס שול-דירעקטאָריום פון דער „בית-יעקב" שולע, צעגעלניאַנאַ 24.

רעיעל און ביליג!
דעם גרעסטען אויסוואַהל פון
שטיהל געבעטע
פון אייגענער טישלעריי.
ספּעצ. פאַסענער, אויך די אַפּעציר-אַרבייט,
מאַטראַצען, קאָזעטקעס און אָטאָמאַנעס.
רעפּעראַטורען צו ביליגע פּרייזען.
איז נאָר צו בעקומען ביי
ג. לעווקאָוויטש, לאָדז,
פולנאַצנאַ 5, אין דויי רעכטס.
קומט און איבערצייגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ.: איך האָב געעפענט אויף רזשגאָווסקאַ 16 (נעבען מאַרק) אַ פיליע, וואו מען בעקומט פערשידענע מעבעל-געגענשטענדע, ווי אויך טאַפּיציר-אַרבייט: מאַטראַצען, פאַטעלען, קאָזעטקעס, און די נייעסט פאַסענער געבעטע שטיהל און וויענער שטיהל אין באַר און אויף ראַטעס.
רעיעל און ביליג!

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"
18 פאָמאָרסקאַ 18.
היינט דינסטאָג, פון 10 אַ זייגער פריה וועט ווערען אַרויסגעגעבען די סאַלאָן-צעטלען אויף די אַנדערע טעג סוכות און שבת און דער אומזיסטער קוך פון „תומכי אורחים" אין בערלינער זאַל (זאַכאָדניאַ 26). די אַלע, וועלכע האָבען זיך שוין רעגיסטרירט ווי אויך די, וועלכע ווילען זיך רעגיסטרירען אום צו בעקומען די אומזיסטע מאָהלצייטען, מוזען זיך דערינבער מעלדען אין דער פעראיינס-קאַנצעלאַריע.
עס ווערט אויך בעקאַנט געמאַכט, אַז שוואַכע און קראַנקע וועלען ניט אריינגעלאָזען ווערען אין זאַל, נור זיי וועלען בעקומען די מאָהלצייטען אַהיימצוגעהמען.
מיט אַכטונג דער קאָמיטעט.
בעמערקונג: אָהן איינלאַדונגען וועלט, ניט אריינגעלאָזען ווערען זאָגאַר מיטגלידער. איינטריטס-איינלאַדונגען קען מען אָפּנעהמען אין קאַנצעלאַריע פון פעראיין. מיטגלידער און סימפּאַטיקער ווערען אויך געבעטען צו קומען צום דאַווענען. עס ווערט נעדאַווענט אין זאַל. 1175

אכטונג, קאָנקורענץ-פרייזען!
אין דער היגיענישער פריזיער-אַנשטאַלט פון
מ. קופּקאַ פּאָלודניאָווא 12
1) ראַזירען מיט ¹עלנ · אַפּער 30 גר. 5) שערען פון דאַמען 50 גר.
2) שערען—70 גראָשען. 6) קאָפּ וואַשען 50 גר.
3) שערען יונגלעך מיט די מאַשין 30 גר. 7) עלעקטר. מאַסאַזש פון געזיכט 50 גר.
4) „ מיט די שער 50 גר.
סאָ"ידע בעדינונג! ערשט-קלאַסיגע אַרבייט! 2046

Piotrkowska 7 **I. FIJAŁKO** יובילער
– Telefon 31-46 –
עמפּפעהלט דער געעהרטער קונדשאַפט אַלעראַרט בזשוטעריע ווי אויך אַ גרויסען און שוואַהל פּרעציזירטע זייגערלעך. בעקוועמע בעדינגונגען! ביליגסטע פּרייזען! כ'קויף און צאָהל דעם פּיל ען וועדט פאַר גאָלד, זילבער, דימאַנטען, בריליאַנטען, פּערל און לאָמבאַרד-קוויטען. 1133

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָפּאָרט	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3-2 11-10 $7\frac{1}{2}$-$6\frac{1}{2}$
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11–10 2–1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2–12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-$11\frac{1}{2}$
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטן	2-1.ז 4-3
ד"ר ווייגבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-$5\frac{1}{2}$ 1-11
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פּרוסאַק	צאָהן-ארצט	10–2
נ. ראָזען	צאָהן-ארצט	7–4

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קראַנצען, מאַסטען, א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פּער בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאָמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, טלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.
אַנמעלדונגען בעטען שאַלאַך (שקאָרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט איז ד ר שטאָט.

Dr. M. Klaczko
KILIŃSKIEGO 117
[illegible]

Dr. med. Różaner
[illegible]
פּיאָטרקאָווסקאַ 1, 9 ... 8.98 ... פון 5 ביז 8 אָוו.

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען-קראַנקהייטען
Zgierska 38, tel. 34-72
צוריקגעקומען.

טליתים-פאַבריק
אויסערגעוועהנליך פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים פון טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורם און דעמייל! מיט אויספּערסיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל
ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 4,
אין צווייטען הויף, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298
בעמערקונג: מ'תערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען

הילפס - פעראיין „תומכי אורחים"
פּאָמאָרסקאַ 18
מאַכט בעקאַנט, אַז עס איז נעפינען געוואָרען
א וועקסעל
אויף אַ סומע 90 זל. פעליג 29/9 אין אַנ'אַנדערע שטאַט
דער בעטרעפענדער פון דעם וועקסעל קען זיך מעלדען אין קאַנצעלאַריע פון פעראיין.
1176 ד"ר סעקרעטאַריאַט.

קוואַליפיצירטע אַרבייטער
ווי אויך אַ געהילף צו קינדער-גאַרדעראָבען ווערען פון זאָפאָרט געזוכט ביי י. שולזינגער, זאַוואַדזקאַ 10.
1177 פאַר יעהרליכע בעשעפטיגונג ווערט גאַראַנטירט.

ווינטער-נייהייט פעלצוואַרען
אויף ראַטעס
מענער און דאַמען פעלצען אויך
איינצעלנע פוטערלעך אין
גרויסען אויסוואַהל
– – צו בעקומען ביי – –
I. SZWARCMAN
41 NARUTOWICZA 41 866
ס'ווערט אויך אָנגענומען אַלע אַרט רעפּעראַטורען.

דאַמען- און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פּרייזען ביליגע! בעהאַנדלונג אָהן געשמערץ

זאל גאַנץ לאָדז וויסען, אַז דאָס
מעבעל-געשעפט
פון פלאַקאָוויטש און רעכט
145 פּעטריקאָווער 145 אין הויף
האָט זיך פערגרעסערט און בעזיצט אויף לאַגער א גר. אויסוואַהל פון שלאָף-צימער, עס-צימער, ביוראָ-איינריכטונג, קוכעל-מעבעל, ווי אויך איינצעלנע געגענשטאַנדע אַלעס פון אייגענע אויסאַרבייטונג
בעמערקונג: מיר קויפען אויך געניצטע מעבעל און צאָהלען די העכסטע פּרייזען. 387
קומט אויך ערשטער! פאַר באַאר!

28 | נאָר 28 | נאָר 28
פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
דיוואַנעס, פעלצען, אַנציגער, ניי-מאַשינען א.ז.וו. געפינט איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע
ח. לאָזניק, בענעדיקטאַ 28
נאָר אין צאָהלט די העכסטע פּרייזען!
בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד.
פּרייזען צוגענגליכע, ווי איבעראַל!
28 | נאָר 28 | נאָר 28

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אַ מיל מעטער שורה פּאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פּרעמיע 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פּרעמיע 30 גראָשען. נאָכ'ן טעקסט 10 גר., פּרעמיע 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצ. טייערער. —

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז: א חודש - - 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: א חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער.—פּאַר'ן אָנהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביי נאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.